

NR. 43 EFTERÅR 2009

学校遇难学生人数统计 截止09/04/27

1	北川中学	1393	800	593
2	唐山小学	838	420	278
3	聚奎中学	492	306	186
4	新建小学	438	315	98
5	东汽中学	393	256	127
6	唐山麻姑 幼儿园	327	54	273
7	白塔中学	327	40	287
8	平遥中学	300	119	181
9	木盆中学	297	328	429
10	映秀小学	281	277	4
11	百花小学	183	43	139
12	红日中心 学校	180	172	8
13	南坝小学	173	167	+24
14	武都小学	150	89	62
15	高寨小学	127	129	+2
16	涪水中学	108	115	+7
17	百城幼儿园	100	3	97
18	九龙学校	99	110	+12

KINABLADET

udgives af Dansk-Kinesisk Forening og udkommer fire gange om året (marts, juni, september og december). Foreningens medlemmer får bladet tilsendt gratis. Et årsabonnement på bladet uden medlemskab koster 200 kr.

Kinabladet er medlem af Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter.

Dansk-Kinesisk Forening er af Københavns kommune godkendt som en folkeoplysende forening.

Redaktion:

Flemming Poulsen (ansvarshavende)
Fresiavej 3, 3450 Allerød. Tlf. 4817 4409
E-mail: redaktionen@dansk-kinesisk.dk
Mads Holst Jensen, Anette Kruse, Hanna Liv Leanderdal, Jette Mechlenburg, Signe Overgaard, Claus Seiden, Henrik Strube, Flemming Ytzen.

Layout: Torsten Valeur
Kalligrafi: Lan Wang Valeur

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999. Dens formål er at være samlingssted for alle med interesse for Kina samt at formidle oplysning om Kina.

Vedtægter, indmeldelse og abonnements-tegning ved henvendelse til sekretæren.

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Formand: Jette Mechlenburg
Kolding Landevej 43, 7000 Fredericia
Tlf. 7594 0495
e-mail: formand@dansk-kinesisk.dk

Sekretær og kasserer: Lene Løgstrup
Engelholmvej 15, 2700 Brønshøj
Tlf. 6114 3340.
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Danske Bank 4820 0593

Bogsalg og leje af skolekasser:
Gudrun Lindhard, Istedgade 27, 1.tv.,
1650 København V. Tlf. 3325 6262
E-mail: guan@kabelmail.dk

Mødegruppen:

Kjeld A. Larsen og Helle Willum Jensen
E-mail: mødegruppe@dansk-kinesisk.dk

Medlemskontingent:

Enkeltmedlemmer ..... 230 kr
Parmedlemmer ..... 290 kr.
Pensionister og studerende ..... 140 kr.
Pensionistpar ..... 195 kr.
Kollektivt medlemskab ..... 345 kr.

ISSN 1600-1273

Tryk: Birkerød Bogtryk

KINABLADET NR. 43

En formidabel appetit Digt af Song Xiaoxia, oversat af Signe Ptaszynski	3
Kinas satser på vedvarende energi Ole Odgaard om Kinas muligheder for at levere teknologi til energibesparelser	14
Danmarks CO ₂ -fodaftryk i Kina Signe Freese om dansk forbrug af CO ₂ i Kina	22
Sådan bliver du god til at læse på kinesisk! Signe Ptaszynski om gode råd fra en specialskriver	4
De har stjålet vore børn Forældreprotester mod dårligt skolebyggeri kostede skoleelever livet ved jordskælvet 1008	6
De døde børn skal have et navn Kunstneren Ai Weiping samler oplysninger om børn der blev dræbt ved jordskælvet i 2008	7
Kvindelig i vore dages Kina Rikke Agnete Olsen anmelder to bøger om to yngre kinesiske kvinders liv og verden	24
Indvandrer, iværksætter, pioner Hans Kryger Larsen anmelder ny bog om Daloons grundlægger	18
Fortsat diskrimination, men – Flemming Poulsen om to arrangementer i Kina med homoseksuelle i hovedrollerne	20
Skal vi fortsat tie om en udåd Cui Weiping om hvorfor det er nødvendigt at tale om 4. juni	10
Ri chang Claus Seiden om små og store begivenheder i kinesernes hverdag	30
Arrangementer Kommende foredrag i Dansk-Kinesisk Forening	32

Forsiden

Mange børn omkom i ruinerne af deres skoler ved jordskælvet i Sichuan-provinsen i maj 2008. Den kinesiske regering har nægtet at oplyse hvor mange, og heller ikke navnene på de døde børn er blevet offentliggjort. En af Kinas internationalt respekterede kunstnere, Ai Weiwei, satte sig for at få fastslået alle de dræbte skolebørns identitet. Indsat i forsidebilledet er et af de skemaer, han offentliggjorde på sin blog om det foreløbige resultat af sit arbejde: Navne på de undersøgte skoler, antal formodede dræbte elever, antal identificerede elever, antal uidentificerede elever. Læs artiklen De døde børn skal have et navn.

EN FORMIDABEL APPETIT

Wei gongneng qiangda

På motorvejene i det nordlige Kina
Zai beifang de gaosu gonglu shang
kører lastbil efter lastbil med kyllinger fra Hunan
yi kache yi kache de Hunan ji
kvæg fra Jiangxi og svin fra Sichuan
Jiangxi niu he Sichuan zhu
på vej til Guangzhou
yunwang Guangzhou

Perleflodens delta
zhu Jiang sanjiaozhou
er som et bundløst hul
xiang ge wudidong
de andre provinseres fjerkræ, kvæg og svin
ba Jiangnan shu sheng de ji ya niu zhu
sluger det i en mundfuld
yi kou tunxia

I en lind strøm sluger det dem
Yuanyuanbuduan de tunxia
lukker aldrig munden
bu bi zuiba
motorvejene
gaosu gonglu
er dets tarme
jiushi ta de changzi

Det tænker kun på at fortære
Ta zhiguan tunyan tunyan
i en tyk sky af smog
he zhe yi tuan nongyan
og vi fordøjer og fordøjer
yushi women xiaohua xiaohua
med en formidabel appetit
wei gongneng qiangda

Hvad skal vi stille op når vi har spist dem alle
chiwan ji ya zenme ban?
så vil vi
na women jiu
slagte bilerne, og ligesom med krabberne
sha le qiche, xiang duifu pangxie
flår vi skjoldet af dem
xiandiao gaizi
og spiser deres bløde indre
chi tamen de yougao

胃功能强大

在北方的高速公路上
一卡车一卡车的湖南鸡
江西牛和四川猪
运往广州

珠江三角洲
像个无底洞
把江南数省的鸡鸭牛猪
一口吞下

源源不断地吞下
不闭嘴巴
高速公路
就是它的肠子

它只管吞咽，吞咽
和着一团浓烟
于是我们消化消化
胃功能强大

吃完鸡鸭怎么办？
那我们就
杀了汽车，像对付螃蟹
掀掉盖子
吃它们的油膏

En formidabel appetit er et digt fra 2005 af Song Xianxian. Song Xiaoxian blev født i Hubei-provinsen og bor i dag i Guangzhou, hvor han arbejder for en lokal avis. Digtet er oversat fra kinesisk af Signe Ptaszynski.

Kilde: www.poetryinternationalweb.org

KINA SATSER PÅ VEDVARENDE ENERGI

STOR PRODUKTION AF BÆREDYGTIG TEKNOLOGI

Kina er godt på vej til at spille en hovedrolle på verdensmarkedet, når det gælder produktion af udstyr til vedvarende energi – vindkraft, vandkraft, solenergi og biomasse. I Kina skal vedvarende energi i 2010 bidrage med 10 pct. af energiforbruget.

Af Ole Odgaard
Cand.scient.soc. & ph.d.

Vindmøller skal dække en større og større del af Kinas brug af vedvarende energi. Kina er i dag verdens fjerde største vindmøllenation, kun overgået af USA, Tyskland og Spanien.

Kinas forsøg på at blive et iland støder på helt særlige udfordringer. Problemet bunder i, at Kina har en udtalt mangel på naturressourcer. Hverken Kina eller det globale samfund har ressourcer nok til, at Kina gentager de udviklingsmodeller, som de vestlige lande har fulgt.

Kina har 20 pct. af klodens befolkning, men råder over kun syv pct. af landbrugsjorden. Det har skabt udpining af jorden og jorderosion. I intet land bliver de potentielle ørkenområder nedbrudt til ørken så hurtigt som i Kina. Vandressourcerne er der også knaphed på. En kineser har kun en fjerdedel af den mængde vand til rådighed, som gennemsnitsborgeren i verden har. Kina har også kun 30 pct. af de græsningsarealer, som den globale gennemsnitsborger har. Det samme gør sig gældende med en masse andre ressourcer.

Desværre bruges naturressourcerne meget ineffektivt. Kina bruger eksempelvis 3 gange mere energi end gennemsnittet for hele verden for at producere den samme værdi. Og den energi Kina bruger, er den mest forurenende. Kina producerer således seks pct. af verdens bruttonationalprodukt, men de bruger hele 40 pct. af verdens kul.

Kina og det globale klima står over for en helt særlig udfordring. Kina er kun halvvejs gennem sin industrialisering, alligevel forventes landet at bruge betydeligt mere kul i de kommende årtier. Og alligevel er der håb i horisonten.

Den kinesiske ledelse satser på, at Kina skal blive en ledende industrialisation inden for vedvarende energi. Udviklingen er igangsat, og Kina forventes i 2009 at overhale Tyskland og blive det land, som investerer mest i vedvarende energi.

Officielle mål for udvikling af vedvarende energi

Regeringen vedtog i februar 2005 den første lov om vedvarende energi. Vedvarende energi skal bidrage med 10 pct. af energiforbruget i 2010 (inklusive store vandkraftværker). Det er en betydelig vækst fra 7½ pct. i både 2005 og 2006.

I 2010 skal andelen af vedvarende energi være på 10 pct., og i 2020 skal 15 pct. af det kinesiske energiforbrug komme fra vedvarende energi – dvs. andelen skal fordobles på 15 år. Målet fremgår af den aktuelle femårsplan og er et element i den første nationale klimastrategi fra juni 2007.

Den kinesiske målsætning gælder for alle de moderne former for energi, som bruges til produktion af el, varme og transport m.v. Landhusholdningernes traditionelle anvendelse af biomasse til opvarmning og madlavning tælles ikke med – denne indendørs afbrænding af halm og ristængler forurener indeklimaet og bidrager til mange dødsfald og kroniske lungevejssygdomme.

Elsektoren blev i 2006 forpligtet til at opkøbe al strøm fra vedvarende energi til subsidierede afregningspriser. Producenterne får desuden skattesubsidier. Strømmen har prioritet til el-nettet, og elselskaberne er nu forpligtigede til at opkøbe den. For at sikre en stabil udvikling har hvert elselskab fået kvoter for deres opkøb af strøm fra vedvarende energi. Der skal også satse på vedvarende energi inden for varme – både til fjernvarme og individuel opvarmning. Flere landsbyer og amter skal på forsøgsbasis blive 'grønne' og selvforsynende med energi – og være rollemodel for andre lokalområder i fremtiden.

Loven fra 2005 om vedvarende energi er det første tigerspring fremad, idet loven og dens bekendtgørelse udstikker langt mere klare retningslinjer og garantier end de tidligere, lokale støttesystemer.

De vigtigste vedvarende energikilder i Kina

Når der ses bort fra de 450 mio. landhusholdningers traditionelle anvendelse af biomasse til madlavning og opvarmning, er vandkraft den klart vigtigste form for vedvarende energi. Omkring syv pct. af det kinesiske energiforbrug kommer udelukkende fra vandkraft. De nye typer vedvarende energi i form af vind, biomasse og sol bidrager med en halv pct.

Når der udelukkende ses på el, bidrog vandkraften med 16 pct. af det kinesiske elforbrug i 2005. Vind, biomasse og sol bidrog med under en halv pct.

Kina offentliggjorde i august 2007 et program for den vedvarende energis udvikling på mellemlangt og langt sigt. Her specificeres udviklingen for de forskellige typer af vedvarende energi. Der er således krav om, at mindst tre pct. af Kinas energiforbrug i 2020 skal komme fra nye vedvarende energikilder – især vindmøller, biomasse og sol.

Der er således vedtaget meget ambitiøse mål for de nye vedvarende energikilder. Vandkraften vil blive fordoblet, mens vindmøller skal producere 12 gange så meget energi på 14 år. Bidraget fra biomasse og sol skal stige henholdsvis 14 og 25 gange. Solenergi bidrager i dag med meget lidt energi, og den høje vækst vil ikke erstatte særlig meget kul – det vil vind og biomasse til gengæld.

Vandkraft

Kina har med sine 142.000 Mega Watt (MW) den største vandkraftsektor i verden – og Kina har også de globalt største vandkraftpotentialer til fremtidig brug.

I 2020 forventes Kina at have 300.000 MW, hvilket er godt halvdelen af det samlede tekniske potentiale for 542.000 MW.

I 2020 forventes vandkraftværkerne at udgøre godt 21 pct. af Kinas samlede elkapacitet.

De fleste vandkraftværker er placeret i Vest- og Sydkina, hvor jordskælv giver en særlig udfordring for ingeniørerne.

Vandkraftværkerne er typisk meget store. I Kina defineres et vandkraftværk som værende stort, hvis det er på 50 MW. I Europa er definitionen på 10 MW.

Kina har verdens største vandkraftværk ved Yangtze-floden. Her er verdens klart største dæmning opført ved 'Sanxia' (De Tre Slugter).

Vandkraftværket kan producere 85 Terra Watt Timer (TWh) om året (én TWh er 1 mia. kWh). Til sammenligning kan værket ved Aswan-dæm-

ningen i Egypten producere 10 TWh. Danmarks elforbrug er på 35 TWh.

Vindmøller

Kina har med sine 2500 Giga Watt (GW) verdens største vindressourcer på land.

Den kinesiske vindmøllesektor har oplevet et boom i de seneste år. Vindmøllekapaciteten er fordoblet i hvert af de seneste tre år og var på 12.210 MW ved udgangen af 2008 (Danmark har 3100 MW vindmøller).

Dermed er Kina nu den fjerde største vindmølle nation i verden. Kun USA, Tyskland og Spanien har mere kapacitet end Kina.

Danske Vestas har været med til at udvikle den kinesiske vindmølleindustri – hjulpet på vej af blandt andet statsfinansierede kreditter og andre eksportfremmende lån. Vestas har i årevis været den dominerende vindmølleproducent i Kina. I 2004 var 38 pct. af alle vindmøller, der blev solgt i Kina, fra Vestas. I 2007 var markedsandelen faldet til 11 pct. Det er resultatet af, at kinesiske producenter i 2007 – for første gang – satte sig på mere end halvdelen af det kinesiske vindmøllemarked.

Ifølge planmålene skal de kinesiske vindmøller dække 3,5 pct. af elkapaciteten i 2020 – en betydelig stigning fra 1/3 pct. i 2006. Noget tyder dog på, at vindmøllerne vil bidrage med en endnu større andel.

De foreløbige erfaringer viser nemlig, at vindmølleudbygningen foregår endnu hurtigere end forventet. Ifølge det opstillede mål skulle der være 30.000 MW vindmøller i 2020. En kinesisk prognose forudser nu, at Kina vil have opfyldt det mål allerede i 2010 – dvs. ti år før planlagt. Det overvejes at hæve målet for vindmøller til hele 100.000–120.000 MW i 2020.

Kina stod i 2007 for syv pct. af al vindmøllekapacitet i verden. Kun et år senere var andelen steget til 10 pct. – og i 2012 forventes andelen at være steget til 15 pct.

Det er i givet fald uklart, om det indebærer en tilsvarende nedskrivning af de vejledende mål for andre vedvarende energiteknologier, eller om

de ekstra MW vindmøller er nødvendige for at få nok vedvarende energi til at udgøre 15 pct. af energiforbruget, når der opføres mange flere kulværker end forventet.

Den kinesiske regering stiller krav om, at udenlandske vindmøllefabrikanter skal have mindst 70 pct. lokalproduktion i Kina, hvis de skal vinde ordrer. Det er ikke i overensstemmelse med verdenshandelsorganisationen WTOs bestemmelser om tekniske handelshindringer, men det er ikke desto mindre en betingelse for at deltage i det kinesiske marked.

Det har sikret en betydelig overførsel af viden til de kinesiske producenter. Den kinesiske vindindustri er på vej til at blive en global markedsaktør. På få år har Kina udviklet to af verdens ti største vindmøllevirksomheder, og den kinesiske vindmøllefabrik 'Goldwind' forventes at blive verdens største inden for få år. Vestas og Siemens er dog stadig førende inden for havvindmøller og de store, teknisk avancerede landmøller.

Biomasseværker

Kinas andel af de globale biomasseressourcer er ikke store, men der er stadig uudnyttede muligheder. Især ved at anvende biomasse i kraftværker i stedet for husholdningernes traditionelle anvendelse af halm og stængler m.v. til madlavning og opvarmning.

Biomasse i form af halm, træ og biogas skal have en markant voksende rolle i den kinesiske elsektor. Fra at have en stort set negligerbar andel af elkapaciteten på under 0,1 pct. i 2005, skal biobrændslerne i 2020 dække to pct. af den samlede kinesiske elkapacitet.

Kina har gode muligheder for at udnytte fast biomasse så som halm og træ på kraftværkerne. Ifølge planen skal Kina øge biomasseværkerne kapacitet fra 2000 MW til 5500 MW i 2010 og 30.000 MW i 2020.

Frem til 2005 var næsten alle biomasseværkerne rester fra sukkerproduktion til fremstilling af el. Virksomheden B & W Energy, der er udenlandsk ejet, men placeret i Danmark, solgte i 2005 et halmfyret kraftværk

på 25 MW_{el} (den del af værket produktionskapacitet, der bruges til at producere el, ikke fjernvarme) til Kina – det første af sin art i Kina. I de kommende år forventer et andet udenlandsk ejet firma med hjemsted i Danmark, Bioener, at få en markant eksport af denne nye type biomasseværk til Kina. Bioener underskrev i november 2005 en licensaftale med et kinesisk firma (Dragon Power) om at opføre halmfyrte kraftværker. Bioener skal levere avanceret kedel-teknologi, mens Dragon Power leverer bygninger og opfører værket. Det kinesiske firma forventer nu at opføre over 2000 MW biomasseværker frem til 2010 – dvs. over halvdelen af alle 3500 MW nye biomasseværker i Kina.

Dragon Power er nu så succesrigt, at det vil eksportere de højteknologiske biomasse-kraftværker til Europa. Det har købt Tønder Maskinfabrik og kan også levere biomasseværker til Danmark. Med kinesisk foretagsomhed har Bioener udviklet en international virksomhed i top-

klasse, som nu forsyner også Europa med disse værker. Det nærmest eksplosive kinesiske marked har haft en så stor dynamik, at det har været til fordel for dansk erhvervsliv at alliere sig med kinesiske virksomheder til at opnå markedsandele på Europas eget hjemmemarked.

Forbrænding af affald er et andet område i hastig vækst. Regeringen har planlagt at opføre en betydelig kapacitet. Her har Danmark (også) en international ekspertise, som kan anvendes på det kinesiske marked. Esbjerg-virksomheden Babcock & Wilcox Vølund har for nyligt indgået en licensaftale med en kinesisk partner om at opføre disse anlæg. Fra 2006 til 2010 vil der blive bygget mindst 60 affaldsforbrændingsanlæg.

Biogas er også et område i hastig vækst. Frem til 2020 skal der opføres omkring 15.000 store biogasanlæg omkring de store svinebrug og industrier med organisk affald. Her har Danmark en væsentlig ekspertise, og adskillige kinesiske delegationer har besøgt Danmark for at indhente erfa-

ringer. Enkelte danske firmaer (bl.a. Niras) forsøger at vinde indpas på markedet.

Solceller og -paneler

Størstedelen af Kina har meget stort potentiale for solenergi. Desværre er elproduktion ved solceller meget dyr – typisk ti gange så dyr som vindmøller. Solvarme har derimod en fordelagtig brugerøkonomi allerede i dag.

Det kinesiske solcellemarked skal øges kraftigt i de kommende år til at opnå en samlet kapacitet på 300 MW i 2010 og 1800 MW i 2020. Det vil dog kun udgøre 0,1 pct. af den kinesiske elkapacitet i 2020.

Kina var i 2007 verdens næststørste producent af solceller, kun Japan producerer flere. Der er 400 kinesiske solcelleproducenter – heraf har de fire en markedsværdi på over to mia. USD. I 2003 forsynede de kinesiske producenter én pct. af verdensmarkedet med solceller – i 2007 var markedsandelen vokset til 18 pct.

De kinesiske solcelleproducenter fremstiller 1300 MW årligt. Det forventes at stige til 4000 MW i 2010, hvilket er mere end den globale produktion i 2007. De fleste solceller eksporteres til Tyskland, Spanien og USA.

Det kinesiske marked for solpaneler til produktion af varme er også kraftigt stigende. Her har Kina i flere år haft en markant voksende rolle på verdensmarkedet.

Kina som global producent af vedvarende energiteknologi

Kina har således haft en bemærkelsesværdig stor vækst inden for produktion af bæredygtige energiteknologier. Kina har demonstreret en internationalt set betydelig kapacitet til at absorbere ny teknologi. Udbygningen er foregået meget strategisk og understøttet af en aktiv statslig industripolitik, som forekommer at være inspireret af især den sydkoreanske industrialiseringsmodel.

Dertil kommer et betydeligt kinesisk pres på udenlandske firmaer for at overføre viden til de kinesiske producenter. Her er tale om både internationalt godkendte metoder – og

Vandkraft er den vigtigste form for vedvarende energi i Kina (bortset fra landhusholdningernes traditionelle anvendelse af biomasse til madlavning og opvarmning). Syv pct. af det kinesiske energiforbrug kommer udelukkende fra vandkraft. Det nye vandkraftværk ved Yangtze-dæmningen ved de Tre Slugter er verdens største med en årlig effekt på halvanden gang Danmarks samlede elkapacitet. Arbejdet med bygningen af dæmningen begyndte i 1996 og afsluttes i 2009. Billedet her er taget i 2006. (Foto: Hanna Leanderdal).

uformal pression af den mere hårdhændede slags, hvor staten og de kinesiske virksomheder nærmest presser firmaerne til at indgå lokale partnerskabsaftaler og overføre dyrebar viden og teknologi. Kopiering af teknologi finder også sted. De udenlandske firmaer hopper med på vognen, for de får alligevel en fordel ved at kunne ride med den kinesiske vækstbølge og få del i de mange ordrer. 10 pct. af et meget stort marked er nu en gang bedre end 30 pct. af et meget lille marked.

Resultatet er, at Kina er godt på vej til at opnå en ledende international position inden for denne fremtidige vækstbranche. På nogle teknologisk avancerede og videnstunge områder er de udenlandske virksomheder dog stadig markedsførende. Kinas sektor for vedvarende energi kan i de kommende årtier blive et internationalt lokomotiv for disse teknologiers fortsatte udvikling – til gavn for både udenlandske og kinesiske virksomheder.

I 2006 var Kina det land, som investerede næstmest i vedvarende energi, havde den femtestørste udbygning med vindmøller, den største udbygning med solvarmeanlæg og den tredje største produktion af bioætanol. I 2007 blev Kina verdens næststørste producent af solceller. I 2009 bliver Kina det land, som investerer mest i vedvarende energi.

Det har medført, at Kina ved udgangen af 2006 var det land i verden, som havde den største kapacitet af vedvarende energi, havde den største vandkraftsektor (også af små kraftværker) og den største mængde solvarmeanlæg.

Den kinesiske sektor for vedvarende energi vil dog ikke nationalt vokse så meget, at det kinesiske kulforbrug reduceres. Men den kan bidrage mærkbart til at dæmpe stigningstakten.

Danmark har på både vindmølle- og biomasseområdet bidraget aktivt til udviklingen af den kinesiske industrisektor. Statslige ordninger har fordret danske virksomheders afsætning af førende teknologi til Kina. Det har skabt nye områder for muligt sam-

arbejde mellem Danmark og Kina – fortsat teknologisk samarbejde, men også udvikling af effektive regler og administrativ kompetenceudvikling til det kinesiske marked.

Danmark har over for Kina signaleret, at Kinas udvikling af en egen energisektor er til gavn for både Danmark og verdenssamfundet. Danmark kan få en vigtig niche i udvikling af højværditeknologi og viden, og Kina får en egen industrisektor med et stort marked for også danske virksomheder. Denne strategi og samarbejdet herom er værdsat af den kinesiske regering.

Behov for et nyt tigerspring

Der blev i 2008 indgået en aftale om dansk støtte til udvikling af et nationalt koordinerende center for vedvarende energi i Kina, som kan udfylde en væsentlig rolle i Kina: overordnet koordinering af forskning og udvikling, evaluering af støtteordninger og reguleringsmåder m.v. Der er også behov for at øge gennemsækeligheden af offentlige godkendelsesordninger, procedurer for overvågning af offentlig myndighedsregulering o.lign. Det er på sigt nogle af de udfordringer, som Kina skal tackle, hvis energisektoren skal udvikle sig effektivt.

Markedet er stadig for uforudsigeligt og afhængigt af personlige netværk og bekendtskaber. Investeringssikkerheden og beslutningsgrundlaget forekommer ikke at være optimale for alle aktører. Flere udenlandske vindfirmaer er således begyndt at trække sig tilbage fra de udbudsrunder, hvor prisen presses så meget i bund, at det nærmest er umuligt at få overskud. Især kinesiske firmaer tager disse discount-ordrer for at vinde indpas i markedet og opnå efterfølgende lukrative ordrer. Det begynder at ramme også den kinesiske vindindustri, at der er stadig længere imellem de lukrative ordrer. Der er kort sagt behov for en ændret politik på området.

Hvis Kina på sigt skal kunne begå sig inden for udvikling af ny avanceret teknologi, kræver det, at landet kan indføre gennemsækelige og til-

lidsskabende regler og mere effektive administrative systemer. Når Kina kan det i samme grad, som landet er i stand til at indføre ny teknologi, bekræftes Napoleons 200 år gamle vurdering: „Når den kinesiske drage vågner, vil verden skælve“.

— — —
Ole Odgaard er specialkonsulent i Energistyrelsen. Han har boet fem år i Kina og har skrevet flere bøger og artikler om landets udvikling. Han udtrykker kun egne synspunkter i denne artikel.

DANMARKS CO₂-FODAFTRYK I KINA

EN DEL AF KINAS CO₂-UDSLIP SKYLDES DANMARKS IMPORT FRA KINA

Kina producerer varer i massevis til det meste af verden. Det tynger hårdt på landets CO₂-regnskab og har tildelt Kina rollen som den største eller næststørste udleder af drivhusgasser til skade for klimaet. Men er det rimeligt? Det var et af hovedpunkterne i det foredrag, som klimamedarbejder i Verdensnaturfonden (WWF) Signe D. Frese holdt i Dansk-Kinesisk Forening den 21. april 2009. (Signe Frese er nu ansat i Klima- og Energiministeriet).

Af Flemming Poulsen

Sammen med to andre WWF-medarbejdere har Signe D. Frese lavet en detaljeret rapport om Danmarks CO₂-fodaftryk i Kina, „Dansk forbrug, global forurening“.

Når der bliver tændt for computerne, eller bilerne bliver startet, rundt om i landet, bruges der energi, og der sker udledning af kuldioxid, CO₂, i atmosfæren. Hvor meget denne for den globale temperatur så skadelige udledning andrager for det enkelte lands vedkommende, kan måles. Det sker efter den metode, som blev vedtaget på klimatopmøde i 1997 i Kyoto i Japan, nemlig den såkaldte Kyoto-protokol. Efter den føres der regnskab over, hvor meget de enkelte lande udleder af CO₂, og protokollen opstiller tillige nogle mål for, hvor meget CO₂-udledningen skal være reduceret med i 2010.

Men Kyoto-protokollen medtager kun, hvad der kommer ud af skorstenene, ud af bilerne, ud af fabrikkerne inden for et bestemt område, fx Danmark, altså hvad der kommer ud af de indenlandske udledninger, understregede Signe D. Frese.

Forbrug og forurening

„Denne opgørelsesmetode tager ikke højde for den CO₂-udledning, der finder sted som følge af vores forbrug. Og vi har et temmelig stort forbrug, det er fordoblet på 30 år. Vi har oplevet en kæmpemæssig økonomisk og velfærdsmæssig fremgang, vi importerer flere og flere af vores forbrugsvarer fra mange lande. Og forbruget er en af de vigtigste drivkræfter bag verdens stigende CO₂-udledninger“.

Når vi køber et fjernsyn eller en computer, der er lavet i fx Kina, er der sket en masse CO₂-udledninger, inden varen når frem til den danske forbruger.

„Når varen skal produceres, skal der fx hentes metal op af jorden, det skal bearbejdes og sammen med andre dele indgå i hele fremstillingsprocessen, hvor der sker en mængde udslip af CO₂. Og når fjernsynet eller computeren bruges af forbrugeren i Danmark, sker der også CO₂-udslip. Men det CO₂-udslip, der er en følge af, at apparaterne er lavet i Kina, tæller ikke med i den danske produktion af CO₂. Det belaster Kinas regnskab over udledning af drivhusgasser“.

At Kina skal hæfte for den CO₂-ud-

ledning, der skyldes produktion af en vare, som en dansk forbruger nyder godt af, er ensbetydende med at sætte et dansk CO₂-fodaftryk i Kina.

„Vi er nødt til at holde øje med, hvor vi sætter dette fodaftryk“. Fodaftryk sættes også i andre lande, fx i Tyskland, når en bilfabrik producerer en bil, som bliver solgt til en dansk forbruger.

Det er, med Signe Freses ord, forbruget, der skaber CO₂-udslippet. Hvis vi ikke efterspurgte varer, ville ingen producere noget til os, og så ville der ikke være noget CO₂-udslip. Efterspørgslen har indflydelse på mængden af udslip.

Fodaftrykket og CO₂-regnskabet

„Når vi skal regne vores CO₂-fodaftryk i fx Kina ud, skal vi tage alle de varer, som vi importerer fra Kina, og regne ud, hvor stor CO₂-udledning der er sket ved produktionen, transporten osv. Denne mængde CO₂-udslip skal føres på det danske CO₂-regnskab. Herfra skal så trækkes den CO₂-udledning, en dansk fabrikant har haft ved at producere en vare, der eksporteres til Kina. Denne mængde CO₂-udslip skal Kina stå til regnskab for. Herved får vi så slutresultatet, der udgør Danmarks CO₂-fodaftryk i Kina“.

Det er muligt at føre et sådant regnskab for ethvert land eller område, fordi der findes internationale databaser over handel og over, hvor gode de enkelte lande er til at anvende energi på en effektiv måde. Det er ret komplicerede regnestykker, man undersøger simpelthen, hvad der sker med hver enkelt varegruppe og ser på, hvor meget der importeres af den osv.

Signe Frese har til sin og sine kollegers rapport fået lavet en grafisk fremstilling af varestrømmen mellem landene, gengivet her på næste side. De pile, der peger hen mod Danmark, angiver de varer, danske importører henter hjem fra forskellige lande og den CO₂-udledning, produktionen af dem har medført i de pågældende lande, og som efter WWFs mening burde med på

Danmarks CO₂-regnskab. Det modsatte er tilfældet med de pile, der peger bort fra Danmark. Her er det en dansk CO₂-produktion, der rettelig hører hjemme i de lande, som varerne eksporteres til.

Pilenes tykkelse angiver, hvor store mængder CO₂, varestrømmen har medført.

Størst fodaftryk i Kina

At Danmark sætter et stort CO₂-fodaftryk i Kina fremgår tydeligt af denne grafiske fremstilling. Importen fra Kina overstiger langt eksporten.

Kina er blevet en af vores vigtigste handelspartnere, fastslog Signe D. Frese.

„Kina er det land i verden, hvor vi sætter det største CO₂-fodaftryk. Det er fra 2001 til 2006 vokset med 140 pct. som følge af vores stigende import af varer fra Kina. Derfor er vores engagement i Kina ret interessant i klimamæssig forstand. Kina er meget vigtig for Danmarks CO₂-regnskab. Hvis vi ikke havde den store vareimport fra Kina, ville vores CO₂-regnskab se rigtig skidt ud, for så skulle vi selv producere de varer, vi nu får fra Kina, og dermed forøge vores eget CO₂-udslip betydeligt”.

„Kina leverer mange billige forbrugsgoder til os, bl.a. fordi de kan masseproducere mange varer, og fordi lønnen til de kinesiske arbejdere er lav. Importen fra Kina er med til at forøge vores velstand, så vi har råd til at købe flere varer. De billige kinesiske varer har medvirket til, at vi har kunnet holde en fantastisk forbrugsfest, billige varer giver adgang til mere forbrug, og Kina tager CO₂-udslippet på sit regnskab. Næsten halvdelen af den CO₂-udledning, der sker i Kina, kommer fra kraftværkerne, der for 80 pct.s vedkommende fyrer med kul, en af de mest klimaskadelige former for fossile brændstoffer. Kraftværkerne er tilmed ret gamle og ikke særligt effektive”.

Mens Kinas eksport til Danmark består af varer, der er CO₂-tunge, altså udleder megen CO₂ der går på Kinas regnskab over drivhusgasser, består Danmarks eksport til Kina for en stor del af serviceydelser, fx rådgiv-

ning, der ikke belaster det danske CO₂-regnskab så voldsomt. Den miljøbelastende import fra Kina er fx jern- og stålvarer, importen af den type er fordoblet fra 2001 til 2006. I denne gruppe hører også varer som møbler, sportsudstyr og legetøj. En tredjedel af det tøj, Danmark importerer, kommer fra Kina. Næsten al vores legetøj er produceret i Kina. Det er ikke mindst varer til dagligt brug, der kommer fra Kina og som belaster Kinas CO₂-regnskab – elkedler, fjernsyn, computere, dvd-afspillere. Importen af disse grupper er på fem år fordoblet eller tredoblet.

Kina har dog store fordele ved at sælge alle disse varer til Danmark og andre lande.

„Kineserne tjener jo penge på den store eksport, og landets hastige industrialisering har blandt medført, at 275 mio. kinesere er blevet løftet ud af fattigdommen i løbet af en ganske få år. Det er noget af en formidabel indsats. Det er den gode side af denne historie. Kinas stigende CO₂-udslip skyldes også Kinas eget voksende forbrug. Der bliver bygget som aldrig før i Kina – man siger, at Kina på ét

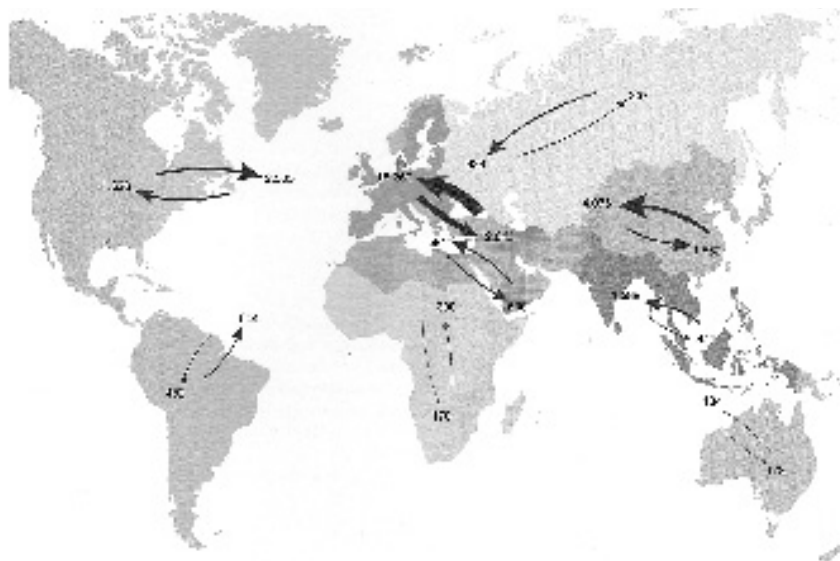
Elsparepæren og EU-tolden

Kina har udviklet en elsparepære, som bruger 20 pct. mindre energi end en almindelig pære. Samtidig holder den fem gange længere. Livscyklusanalyse, som måler miljøpåvirkningen af et produkt fra vugge til grav, viser, at brugsfasen af pærer generelt står for 99 pct. af en pæres CO₂-udledninger, imens produktionen og transporten udgør mindre end 0,6 pct., uanset om den er produceret i Kina eller Europa.

Det giver derfor god mening, både for pengepungen og for klimaet, at købe elsparepærene, også selv om de kommer fra den anden side af jorden. Hvis elsparepærene blev installeret i alle europæiske hjem, kunne man spare 23 mio. tons CO₂ per år. Men EU har lagt strafbold på 66 pct. på de kinesiske pærer for at beskytte EUs eget marked. På grund af straffolden er pærene 3 til 6 gange dyrere end de konventionelle pærer.

WWF-rapport: Dansk forbrug, global forurening

Danmarks eksport og import har betydning for regnskabet med CO₂-udslippet. Pilene, der peger mod Danmark, angiver vareimport, som ikke belaster det danske CO₂-regnskab, mens pile, der peger bort fra Danmark, viser vareeksport, hvor CO₂-udslippet føres på det danske regnskab. (Illustration fra WWF-rapporten).

En bøj og en biltur

Der findes flere former for drivhusgasser, men kuldioxid (CO₂) er langt den vigtigste, den er ifølge WWF-rapporten om den globale forurening ansvarlig for 72 pct. af drivhuseffekten. Der er andre drivhusgasser, bl.a. metan. Der udledes ofte meget metan i forbindelse med landbrugsproduktionen. I rapporten citeres beregninger, foretaget af Greenpeace, der har vist, at produktionen af fx en bøj udleder lige så mange drivhusgasser som en 20 kilometer lang køretur i en bil.

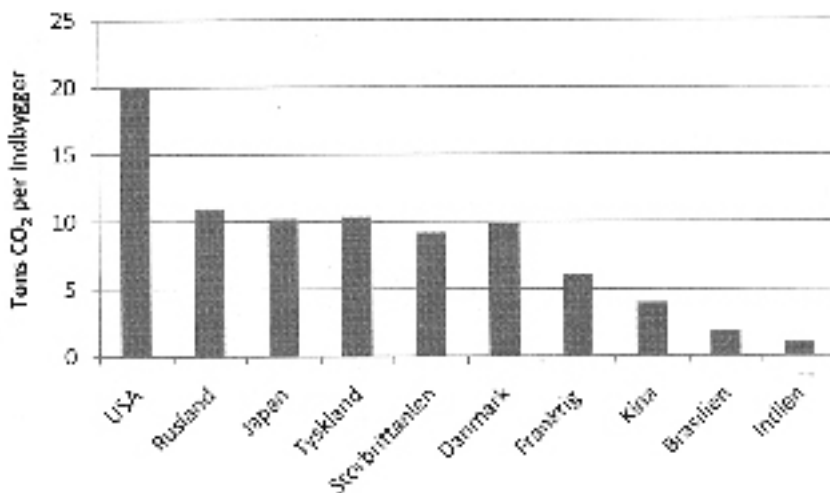
år bygger lige så mange bygninger som vi har her i Danmark”.

Man forventer, at Kinas energiforbrug bliver fordoblet i løbet af de næste 25 år.

„Det er en af grundene til, at Kina simpelthen skal med i en ny klimaaftale. Hvis vi ikke får lande som USA, Kina, Brasilien, Indien og Sydafrika med i en aftale, kan vi simpelthen ikke nå de fastsatte mål for begrænsning af CO₂-udslippet”.

Det største energiforbrug sker for en del varers vedkommende ikke i produktionen af fx en computer, der eksporteres til fx Danmark, men i

Kina har ord for at være den store synder hvad angår udledning af drivhusgas. Kina er det land, der udleder mest eller næstmest CO₂. Men regner man med udslip per indbygger, ligger verdens folkerigeste land et godt stykke nede på listen over de største syndere, hvorimod Danmark er en af de største miljøsyndere i verden.

brugen af den. Den bruger elektricitet, når den er tændt. Et stykke tøj, der importeres fra Kina, skal vaskes og tørres og repareres. Det kræver alt sammen energi og forårsager dermed CO₂-udslip. Derfor kan produktionen af CO₂ begrænses, hvis brugeren herhjemme kan få elektricitet fra vedvarende energi, eller hvis Kina producerer varer, der kan være med til at reducere CO₂-udledningen, fx de nye energisparepærer, som Kina producerer.

Eksport af CO₂-udledning

Danske virksomheder er i gang med flytte deres produktion til udlandet, hvor løn- og andre omkostninger er lavere end i Danmark. Men de lande er ikke ifølge Kyoto-protokollen forpligtet til at nedsætte deres CO₂-udslip. Derfor medfører udflytningen, at Danmark samtidig eksporterer en del af sit CO₂-udslip.

„Danmark har forpligtet sig til at reducere sit eget udslip med 21 pct., men hvis vi bare fortsat importerer varer fra Kina og eksporterer en del af udslippet til udviklingslande, kan vi leve op til denne forpligtelse, men så har vi ikke sparet klimaet for noget som helst. I Verdensnaturfonden mener vi, at vi har et medansvar for udledningen i Kina og andre udvik-

lingslande. Derfor bør Danmark medregne CO₂-fodaftrykket i sin opgørelse over udledningen af drivhusgasser”, sagde Signe D. Frese.

Danmarks totale CO₂-udslip er ifølge Verdensnaturfonden 66 mio. tons om året, når man medregner fodaftrykket i udlandet minus andre landes fodaftryk i Danmark, dvs. 11 mio. tons. Disse 11 mio. tons eller ca. 20 pct. af det samlede CO₂-udslip forsvinder ud af Danmarks CO₂-regnskab.

Når man kun regner med den indenlandske CO₂-produktion, ligger Danmark smukt sammenlignet med andre lande, men regnes udslippet per indbygger, ser det knap så smukt ud, viser en opgørelse af Verdensnaturfonden. USA ligger stadig i spidsen med tæt ved 25 tons drivhusgasser udledt per person. Til sammenligning udleder Danmark ca. 10,5 tons, mens Kina kun udleder omkring 5 tons, når man opgør det per indbygger. Hvis alle udledte som danskerne, ville verdens CO₂-udledning fordobles ifølge Verdensnaturfondens beregninger.

Kinas bidrag til vedvarende energi

Kina kan faktisk være med til at redde verden, tilføjede hun.

„Vi fremstiller ofte Kina som en kæmpestor CO₂-synder, men hvis kineserne får den nødvendige teknologi til rådighed, kan de med deres kæmpemæssige produktionsapparat fremstille masser af vedvarende energi. Det vil sænke prisen på denne form for energi meget. De er allerede i gang med det, de producerer fx solceller og vindmøller, så det er ikke noget nyt for dem”.

Verdensnaturfonden ønsker også, at der i forbindelse med en ny klimaaftale indledes et teknologi-samarbejde med Kina, så de teknologier, Danmark råder over, også kan anvendes i Kina. Det vil betyde, at der så skabes mulighed for at få gjort Kinas produktionsapparat, hvad udnyttelse af energien angår, meget mere effektivt, end tilfældet er nu.

DE DØDE BØRN SKAL HAVE ET NAVN

ET NUMMER ER IKKE NOK, SIGER EN KUNSTNER

En af Kinas mest fremtrædende kunstnere forsøger at skaffe navne og identitet på alle de skoleelever, der døde under jordskælvet i Sichuan-provinsen den 12. maj 2008. Det har bragt ham i konflikt med regeringen, men det er han ikke uvant med.

Af Flemming Poulsen

Kunstneren er den 52-årige Ai Weiwei, der er internationalt anerkendt som Kinas avantgarde-kunstner nr. 1. Han har udstillet i mange lande og var sammen med et fransk arkitektfirma med til at udforme det olympiske stadion i Beijing, kendt som Fuglereden. Han er uddannet arkitekt og er blevet kendt som samfundskritiker, debattør og blogger, der på internettet kritiserer den kinesiske regering for at være udemokratisk og ude af kontakt med befolkningen.

Selv om han var med til at tegne „Fuglereden“, udeblev han fra åbningshøjtideligheden. „Jeg tog afstand fra OL i Beijing. Jeg meddelte dem, at jeg ikke ville deltage i noget, der var ren propaganda“, har han fortalt i et interview med den canadiske avis Toronto Star“.

Ai Weiwei bor i Beijing, hvor han har et stort studie. Han kan udfolde sig som kunstner og samfundskritiker uden at myndighederne skrider ind, formentlig fordi han er internationalt kendt.

I december 2008 begyndte han at indsamle oplysninger om de skoleelever, der døde i mange skolers jordskælvsruiner. „Borgerundersøgelsen“ kalder han projektet, som et stort antal frivillige deltager i.

På sin blog (her oversat af den amerikanske internetportal China Digital Times) har han forklaret, hvorfor han trods myndighedernes modstand besluttede at lave en liste over alle de skoleelever, der omkom ved jordskælvet:

„Endnu næsten et år efter jordskælvet har myndighederne ikke offentlig-

gjort en troværdig liste over antallet af døde skolebørn med deres navne, alder, dødsårsag, skole, klassetrin, hjemsted osv. Et navn er den mest grundlæggende information om et menneske. En sådan liste er vores endegyldige udtryk for, at vi viser respekt for de døde. Hvis de, når de er døde, blot kendes som et nummer, mangler denne fundamentale respekt.

„Et navn er den mest grundlæggende information, der er knyttet til en person. Da regeringens behandling af situationen (efter jordskælvet) ikke kunne gennemskues, fandt jeg, at vi burde foretage os noget“.

Ai Weiwei har også i en af sine blogge (han laver en ny, når internetsensuren stryger noget i den gamle) anført, at forældrene først har mulighed for at falde til ro, når de får visshed for, hvad der er sket med deres børn.

Gennem sine blogge har han fået kontakt med mange frivillige, der rejser rundt i jordskælvsområdet, op søger forældrene til omkomne børn, skolemyndighederne, de lokale myndigheder og andre, der kan give oplysninger om skoleelevernes skæbne.

De frivillige er overalt blevet afvist af myndighederne og, med en enkelt undtagelse eller to, af skolelederne. Nogle af de frivillige er ifølge Ai Weiwei blevet forulempet af politiet eller tilbageholdt i kortere eller længere tid. Forældre er blevet truet til ikke at udtale sig til Ai Weiweis folk.

Ai Weiwei har selv telefoneret til offentlige kontorer for at få oplysninger, bl.a. om antallet af omkomne skoleelever, men uden resultat.

„Embedsmændene lo bare ad mig. „Du må være gal, dette er jo statshemmeligheder. Hvad skal du bruge antallet til, hvad er formålet?“.

Resultatet af „Borgerundersøgelsen“s arbejde bringes løbende på Ai Weiweis blogge. Et uddrag af listen offentliggjort den 27. april 2009 er afbildet på forsiden. Antallet af omkomne eller savnede elever er her opgivet til 7416, heraf har holdet identificeret 4483. Til den britiske avis The Times oplyste Ai Weiwei den 7. maj 2009, at hans hold havde

skaffet oplysninger om 5203 døde elever.

Ai Weiweis hold er langt fra færdig. Ai Weiwei regner med, at der måske er 6000 eller 7000 døde børn.

Samme dag meddelte myndighederne for første gang, hvor mange skoleelever der ifølge den officielle statistik var omkommet ved jordskælvet, nemlig 5335.

Ai Weiweis kommentar til denne officielle statistik var ifølge The Times, at den er uanvendelig, fordi man ikke oplyser, hvordan man er nået frem til tallet og heller ikke giver navne eller andre personlige oplysninger om de døde børn. Når der ikke opgives navne, forlænger det blot forældrenes sorg, siger han til avisen.

Til den canadiske avis Toronto Star har Ai Weiwei forklaret, hvorfor myndighederne ikke tillader offentlighed om skolebørnenes skæbne:

„Regeringen ved, at forældrenes vrede kan blive en politisk belastning af jordskælvsagtige proportioner, hvis vreden får frit løb. Derfor gør regeringen, hvad den kan, for at undertrykke den“.

På sin blog har Ai Weiwei skrevet om samfundets behandling af forældrene:

„De, der har mistet et barn, er blevet behandlet uretfærdigt. Den virkelige ulykke for disse mennesker er ikke blot, at de har mistet et barn, men også at samfundet har givet dem en kold skulder og svaret med tavshed, når de har spurgt om noget. De føler, at de er blevet glemt“.

Sagt af Ai Weiwei:

„Jeg ser ikke mig selv som en dissident-kunstner, jeg ser regeringen som en dissident-regering“.

„Bortset fra frihed, har jeg ikke noget ønske“.

PS: Kunstneren Ai Weiwei har af det danske Økonomi- og Erhvervsministerium fået overdraget opgaven at finde en erstatning for Den Lille Havfrue, når hun sendes til Shanghai i forbindelse med Verdensudstillingen i 2010.

KVINDELIV I VORE DAGES KINA

TO YNGRE KVINDelige FORFATTERE OM DERES LIV OG VERDEN

Begge disse bøger – „Socialism is great“ og „20 brudstykker af en hungrende ungdom“ – er skrevet af kvinder, der har løst sig fra deres miljø og er blevet kendt verden over som forfattere.

Lijia Zhang voksede op i en arbejderfamilie i Nanjing og gennemlevede selv en arbejders arbejdsliv i næsten ti år, efter at hun modvilligt forlod skolen seksten år gammel i 1980. Hun havde været en dygtig elev og drømt om at blive journalist, men hendes mor kunne lade sig pensionere, hvis Lijia overtog hendes arbejde på Liming Machine Factory, og det blev hun så nødt til. Nogen skulle tjene pengene til familiens opretholdelse, altså hendes og moderens og den gamle bedstemors med de snørede fødder, der boede hos dem i deres

halvanden værelses lejlighed. Faderen arbejdede i en anden by, den ældre søster gik på college, hun var nemlig også begavet, men lillebroderen var et skarn og en ballademager, som voksede op til at blive én, der gjorde byens gader usikre sammen med sine kammerater. Men ind imellem kom han jo hjem og skulle også forsørges.

Man forstår så inderlig godt, at moderen gerne vil holde op på fabrikken, der fremstiller langtrækkende missiler. Arbejdet er både beskidt, usundt og hårdt, og Lijia går ind til et svært liv både på fabrikken, hvor de andre umiddelbart anser en dygtig skolepige for at være hoven, og i forhold til sine gamle skolekammerater, som hun stadig møder i byen, og som nu ser ned på hende.

Hun er imidlertid ukuelig og bliver gradvist mere og mere dristig i den måde, hun i sin påklædning og sit fritidsliv gør alt for at adskille sig fra de lydige og ordentlige arbejdere, der uden at mukke underkaster sig alle de forskellige krav, der stilles til dem om arbejdsindsats og opførsel. Blandt andet kaster hun sig ud i et aktivt sexliv, noget der virkelig er forargeligt, især hvis det får følger.

Det beskrives alt sammen udførligt og detaljeret gennem bogens mange sider, der alle lyser af selvtilid og ufattelig styrke. Man er somme tider lige ved at sige selvhævdelse, men det var måske nødvendigt for at overleve i en verden, der ganske og aldeles er fyldt af umulige krav til det enkelte menneske og gennemsyret af en utrolig tvang.

Lijia klarer alt, skiftende kærestes, vanskelige forhold i familien og at flytte sig til et andet liv. Hun lærer sig engelsk og kommer til at bruge sproget som oversætter, og hun skaber sig en drøm om at komme til Amerika og leve af at skrive. Det er ikke en let drøm at opfylde, men Lijia gør sit til at støtte den gærende uro blandt unge studerende, der ender med urolighederne på Tiananmen i 1989.

Hendes vigtigste indsats er at være med til at arrangere støttedemonstrationer i Nanjing, og det skulle hun ikke have gjort, for hun bliver taget

af politiet, og bogen ender dramatisk med, at hun sidder i forhør hos politiet.

Den fortæller altså ikke noget om, hvordan det gik til, at hun i dag er en kendt og anerkendt journalist, der lever i Beijing med sine to døtre. Hendes drøm om Amerika gik ikke i opfyldelse, men Lijia undslap politiets klør og flygtede til Vesten sammen med sin vestlige ven, en skotsk gods-ejersøn, som hun havde mødt ved en isbod i Den Forbudte By. Ham blev hun gift med, og de boede sammen i London i flere år. Her opfyldte hun en del af sin drøm, læste journalistik og lærte engelsk godt nok til selv at skrive på dette sprog.

Bogen er både velskrevet og vældig underholdende. Omslaget, der viser en Maotids begejstret bondepike med et par lam i favnen, har intet med indholdet at gøre, men skal vel signalere, at her er en beskrivelse fra de onde gamle dages tid. Det viser de få og tidstypiske fotografier inde i bogen af forfatterinden og hendes familie også, men trods de grundige beskrivelser af miljøer og vilkår i 80-ernes Kina er „Socialism is Great“ ikke en beretning om Kinas historie i årene efter Kulturrevolutionen. Det er en stolt fortælling om et menneske, der kunne, hvad hun ville, og gjorde det.

Og som så sandelig ikke sætter sit lys under nogen skæppe. Det er nok bogens svaghed. Gennem alle de mange sider når man at blive helt træt af den altid ukuelige hovedperson.

Unge liv i storbyen Beijing

Xialu Guo er lidt yngre end Lijia Zhang, men begyndte at skrive meget tidligt og har i årene efter 2000 vundet adskillige priser både for sine bøger og for sine film. Hun kom sytten år gammel direkte til Beijing fra en fiskerlandsby i det sydlige Kina. Der studerede hun på filmakademiet, og i dag er hun forfatter og filminstruktør og lever dels i London og dels i Paris. Hun eksperimenterer med forskellige genrer og behandler sine arbejder flere gange, således er de „20 brud-

Lijia Zhang:
SOCIALISM IS GREAT!
A Workers Memoir of the New China
Atlas & Co New York 2008
357 s.

stykker af en hungrende ungdom" dom" en bearbejdelse af en novelle på kinesisk.

Xiaolu Guo kalder sine 20 brudstykker en roman, men den kunne vel lige så godt være en selvbiografi. I hvert fald er den et fantastisk klart billede af en tid og et ungt menneskes forundrede liv i den og i den nye verden, hun oplever efter at være kommet til storbyen med sin kuffert for at skaffe sig „de skinnende ting“, der gør livet værd at leve. Byen og verden i den illustreres godt af de indsatte fotos ved begyndelsen af hvert kapitel.

De første lange tider er nu ikke så skinnende, men alligevel aldrig helt uheldige. Den allerførste nat sidder Fenfang Wang på sin kuffert og ser en mor og en datter storme ud på gaden efter et skænderi og begge på en gang blive kørt ihjel af en lastbil. Bagefter går Fenfang ind i lejligheden, og der sover hun så uforstyrret den første måned i Beijing. På lige så tilfældig måde går hun fra det ene tilfældige job til det andet og fra kæreste til kæreste – en af dem amerikaner – og ind imellem eneliv, til hun 21 år gammel indskrives som statist ved Beijings filmstudier og beslutter, at nu begynder hendes ungdom.

Man følger Fenfangs meriter med aldrig svigtende interesse. Her er ingen selvhævdelse, men mange fine og præcise skildringer af livet, som det udfolder sig for Beijings storbyunge i nutiden. Her er også tvang og snæversind, men alligevel er så meget mere muligt end nogensinde før, og Fenfang – eller naturligvis Xiaolu Guo – evner at vise læseren det hele gennem sproglige billeder.

F. eks. på s. 117, hvor Fenfang ser tilbage på en tid, som mange måske ville foretrække at glemme, fordi det var et sørgeligt samliv med en uheldig kæreste. Men Fenfang vil huske det hele, den smalle seng i den overfyldte lejlighed, hvor den gamle hvide hund altid sked ved siden af deres seng, jalousien og volden. Og hun vil huske, fordi: „Bedrøvelse er bedre end tomhed“. Eller på s. 57 beskrivelsen af landskabet omkring landsbyen, som Fenfang ønsker at forlade:de:

„Verden foran mig følte frossen som et familiefoto fanget i en ramme. Landskabet havde holdt mig fanget, lige siden jeg blev født“. På s. 60 er hun på vej bort fra landsbyen og familien og alt det kendte. Hun har lige på omslaget fra en cigaretpakke skrevet et meget kort afskedsbrev til sin mor, og så går hun sin vej med kufferten i hånden: „Det var, som om jeg havde gjort det her tusinde gange før. Bakkerne, markerne, brønden og floden – jeg så på alt det, jeg var ved at forlade, og det var allerede ved at blive mindre“.

Desværre lever oversættelsen ikke helt op til bogens sproglige kvaliteter. Selv om der har været to om opgaven, har de flere steder ikke fanget indholdet af de ord, de selv bruger. F. eks. er s. 9 væggene *overdækkede* af af formand Maos paroler – *dækkede* ville være det rigtige, der er jo ikke tag over. S. 14 *omringer* lave grå huse støjende gårdspladser – nej, de *omgiver* dem. S. 31 forstår man ganske enkelt ikke, hvad det vil sige at blive *salvet* med kakerlakker, og s. 58 væver kvinder *endeløse kurve*. Hvad mon det er? På s. 116 spiser Fenfang fiskestykker på spid og lægger den *gennemtyggede* træpind fra sig, inden hun tager den næste. Hun har sandelig været sulten.

Nok om det. Bogens kvalitet slår igennem, og det er vigtigst.

De to bøger anmeldes samlet her, fordi de er samtidige og begge skrevet af kinesiske kvinder med et nært forhold til og indgående kendskab til Vesten. Deres bøger er også begge to internationale bestsellers og udtrykker på hver sin måde det moderne Kinas forhold til sin nutid og umiddelbare fortid. De to forfattere har også begge lagt sig efter Vestens måde at skrive fornavn først og efternavn sidst.

Bøgerne er alligevel meget forskellige. Lijia Zhang bor i Beijing og har valgt at skrive ordrigt og traditionelt og kalde det erindringer. Hendes bog rammer nok præcist plet samme sted som de nu så populære skildringer af de for mange mennesker forfærdelige år under Kulturrevolutionen. Det er således blevet lige så meget en histo-

risk roman, som det er erindringer, og bogen fortjener bestemt at udkomme på dansk.

Xiaolu Guo, der lever i Vesten, skriver, så man føler sig til stede lige midt i det moderne, utrolige, uhyggelige, vidunderlige, spændende og foranderlige Beijing og i det moderne unge menneskes verden i det hele taget. Bogen virker som en lang række levende billeder af livet nu for tiden i Kina, men det er også en klog skildring af et ungt menneskes liv i verden i vor tid. Den lille bog har altså et bredere sigte end Lijia Zhangs omfattende erindringer, og for denne anmelder bliver den siddende længere i erindringen.

Skyldes det mon, at Xiaolu Guo husker bedst, fordi hun lever langt borte? Eller er hun virkelig en stor forfatter – kunstner?

Rikke Agnete Olsen

Xiaolu Guo:
20 brudstykker af en hungrende ungdom
bahnhof 2008
Oversat fra engelsk af Henrik Torjusen og Lasse Rask Hoff
(den engelske udgave redigeret af forfatteren)
176 sider, 250,00 kr.

INDVANDRER, IVÆRKSÆTTER, PIONER

BOGEN OM KINESEREN BAG DALOON-EVENTYRET

Ditlev Tamm
„Ligger godt i maven ...“
Beretningen om S.C. Van, Daloons grundlægger
S.C. Van Fonden 2009
139 sider, 150 kr.

Af Hans Kryger Larsen

Det industrielle eventyr, der endte med det internationale firma Daloon, startede med at grundlæggeren Sai-chiu Van begyndte at producere kinesisk soya, som man ikke kunne få i Danmark, men beretningen om S. C. Van er selvfølgelig meget mere end soya og forårsruller, og den foreligger nu i form af en ganske fascinerende, men også noget ujævn bog, skrevet af Ditlev Tamm, der foruden at være professor i retshistorie har en mangeårig interesse for kinesisk kultur og historie.

Beretningen er bygget kronologisk op i tre hovedafsnit. I det første beskriver Ditlev Tamm det Kina, Van voksede op i, og han hæfter sig her ved det modsætningsfyldte møde mellem århundredgammel kinesisk kultur og den nye internationalt orienterede foretagerkultur i kystområdets traktatzoner, hvor Van voksede op. I det næste følger han Vans møde med Danmark og studietiden med hans kontakter og venskaber, mens opbygningen af virksomheden Daloon og kontakterne i det kinesiske miljø i Danmark er skildret i det sidste.

Tamm fremhæver i det velkomponerede første afsnit Vans baggrund i et forretningsborgerskab i de driftige zoner i det sydøstlige Kina, der støt-

tede den nationale reformkurs, der endeligt sejrede med republikkens grundlæggelse i 1912. Denne reformvenlige by-elite var i fremgang før århundredskiftet og blev i Mellemkrigstiden aktiv i landets industrialisering, havde kontakt med udlændinge og ønskede at opbygge et stærkt Kina, men baseret på et værdisæt, der forbandt den klassiske kinesiske kongfutsianske kultur med teknologisk udvikling.

Vans far, der var juridisk uddannet, repræsenterede netop begge disse impulser og havde forretningsinteresser både i den gamle kulturelle hovedby Hangzhou og i den internationale metropol Shanghai. Han var medvirkende ved oprettelsen af forskellige silkeindustrielle foretagender, ligesom han havde interesser i maskinindustri og uddannelse af teknikere, som kunne bistå andre virksomheder. Professionel arbejdskraft var en mangelvare, og uddannelse af teknikere af enhver art blev en meget vigtig forudsætning for Kinas genopbygning.

Vans familie boede en tid i Shanghais internationale bydel, der i virkeligheden var det engelske koncessionsområde, og Tamm giver en fascinerende beskrivelse af byen i 1920'erne og det internationale islæt, der bl. a. talte omkring 500 danskere.

Blandt faderens forretningsforbindelser her var også danske virksomheder, bl.a. Store Nordiske og ØK. Kontakten synes at have været medvirkende ved valget af Danmark som mål for den uddannelsesrejse, der var tiltænkt sønnen, som allerede havde haft et kortere ophold i Japan, der var forbilledet, når det gjaldt moderne uddannelse. Tamm skriver, at det var billedet af Danmark som et teknisk og organisatorisk foregangsland inden for især det mindre landbrug, der var udslagsgivende. Det lyder sandsynligt, netop i Mellemkrigstiden havde Danmark fundet en niche som eksportør af små landbrugsmaskiner til tredjeverdenslande, og andelsideologien markedsførtes energisk.

Tamm fremhæver, hvorledes Van blev født ind i en familiestruktur, der trods moderniseringen fortsat bygge-

de på kongfutsianske værdier:

„Afgørende var det moralske eksempel og respekten for de relationer, hvori mennesker indgår i forhold til hinanden“, skriver han. „Undersætter skulle respektere herskeren, børn respektere forældrene, den yngre respektere den ældre, og mænd gå forud for kvinder“. Altså traditionel konservativ indstilling, som for så vidt godt kunne findes i et samtidigt dansk borgerhjem.

Kongfutsianismen er nu nok ikke dækkende for den hjerteskerende historie om Vans moder: hun havde som enke med to børn fra et tidligere ægteskab måttet acceptere, at disse blev overdraget til den afdøde mands familie, da hun selv – mere med status af konkubine – flyttede ind som husholder for Vans fader. Da denne senere selv bosatte sig permanent i Shanghai, efterlod han først mor og søn i Hangzhou for siden at sende bud efter sønnen, hvis opdragelse han herefter strengt overvågede, mens moderen aldrig genså sin søn.

Det nødvendigvis sparsomme kildemateriale til Vans ungdom og uddannelse i Shanghai formår ikke at give et rigtigt indtryk af den unge kineser, der i 1935 – 23 år gammel – præsenterede sig i ØKs hovedkontor i København, for derfra med fremsendte midler til sit underhold at blive sendt på en længere odysse i det landbosamfund med alle dets foreninger, organisationer og bedrifter, der havde stået som et værdigt rejsemål for den unge kineser af det bedre borgerskab.

Tamm antyder flere steder Vans radikale synspunkter i ungdommen, hvilket nærmest må udlægges som hans tilslutning til den kommunistiske bevægelse, og man må formode, at hans første højskoleophold i Danmark, på arbejderbevægelsens Internationale højskole i Helsingør, som i de år var kendt for at være ret rød, og hvor der praktiseredes en høj grad af ligestilling og tvangfrihed mellem kønnene, således på flere punkter har imødekommet hans interesser.

Den landbrugsfaglige uddannelse fik Van i forskellige aftapninger på landbrugs- og højskoler, der repræ-

senterede den tvangfri sammenkobling af erhvervets, dets organisationers og den jordbrugsvidenskabelige uddannelses interesser, der kendetegnede landet og profilerede det internationalt. At Van faldt fint ind kommer udmærket til udtryk i Tamms fremstilling, men det fremgår også, at han irriteredes over den stereotype uvidenhed om forholdene i Kina, danskerne lagde for dagen. Van ville hjem, den danske model skulle efterprøves i praksis, i Kina.

Eller ville han? Det står ikke helt klart, men i hvert fald umuliggjorde det japanske angreb på Kina i 1937, besættelsen af kystzonen og bombningen af Shanghai i sommermånederne, den langvarige østasiatiske krig og senere inddragelsen i verdenskrigen foreløbig en tilbagevendende, og som ofte før og siden gav krig og krise en tilskyndelse til at studere videre.

Det var en anden af faderens danske forbindelser, H.O. Lange, Kinas generalkonsul i Danmark og stifteren af Nordisk Fjer (med egenimport af fjer fra Kina), der havde arrangeret uddannelsesrejsen, og det var også ham, der lagde et godt ord ind for Van for at få ham optaget på Landbohøjskolen. Efter kandidateksamen fulgte forskellige anættelser i forsøgsvirksomheden og i Hedeselskabet, men ambitionerne var tilsyneladende større, så med hjælp fra Lange genoptoges studierne ved Landbohøjskolen, ligesom han skaffede ham en bolig på det nyopførte Nordisk Kollegium. Siden kom licentiateksamen, men også giftermål, så da freden endelig kom, var tilskyndelsen til at tage tilbage vist begrænset, så meget mere som borgerkrigsopgøret i Kina nu gik i gang.

Resultatet blev, at Van som dansk jordbrugsforsker, ægtemand og snart også familiefar fik fast arbejde på det biologiske laboratorium ved A/S Medicinalco og egen bolig i Ordrup. Planerne om tilbagevenden måtte definitivt lægges på hylden.

Ditlev Tamm har i disse to første hovedafsnit af bogen, 'Kina' og 'Danmark', givet et velskrevet familieportræt ved en maksimal udnyttelse af

den form for sporadisk kildemateriale, der nu en gang typisk er tilgængeligt for familiehistorier. Et portræt, der først og fremmest er spændende ved den vekselvirkning mellem mikrohistorien og de dramatiske omgivelser, ved det stadige skift mellem den næsten anonyme hovedperson, de specifikke forventninger til ham i hans nærmeste omgangskreds og den veltilrettelagte skildring af Kinas historie.

Som et biografisk portræt af hovedpersonen er det dog noget skitsepræget, man er stort set ikke blevet klogere på personen, end da man startede; det stiller større forventninger til den resterende tredjedel af krøniken, historien om iværksætteren Van.

Her er det nu tilsyneladende Tamms problem, at der ikke er nogen kinesisk 'mur' at spille bolden op imod. Kina forsvinder ud af historien, til erstatning får man virksomheden Daloon, og den er altså en ringe erstatning fortælleteknisk. Til gengæld bliver Van i Tamms fremstilling nu selv næsten mere kinesisk end før, eller også får portrættet først nu et fast omrids: det er indvandrerens, der bliver iværksætter og pioner, i hvert fald hvad angår den industrielle fremstilling af forårsruller som fast-food.

Og virksomhedslederen, organisatoren, igangsætteren, har givetvis sit netværk blandt herboende kinesere, det siger sig selv, men personportrættet former sig gennem en mosaik af situationer, der viser Van som venlig, uortodoks i mange henseender, vedholdende og hårdtarbejdende, samt sparsommelig og ligetil, tegnet som en tydelig parallel til faderen, afdæmpet og filosofisk anlagt – kinesisk kultur, javel, men også stædig og i det familiære distant patriarkalsk.

Man forstår, at Vans faglige viden spillede en betydelig rolle for hans fødevarerindustrielle karriere, og at 1960ernes voksende interesse for eksotiske indslag i den hjemlige kulinariske andegård har været afgørende. Det virker også, som om Van i de konjunkturelle op- og nedgange har udvist en klog forsigtighed. Men man får trods alt ikke større indtryk af det innovative, der forklarer, hvordan in-

troduktionen af en traditionel øst- og sydøstasiatisk gastronomisk specialitet på et nyt marked kunne blive så god en forretning.

Vel er det ikke virksomheds- eller teknologihistorie, Tamm skriver, men lidt mere konkret kunne man have ønsket, især til en tydeligere indramning af personen Van, der i forfatterens noget friserede stil vist ikke kommer helt til sin ret. En fyldigere beskrivelse af hans arbejde for og blandt de her bosiddende kinesere, hans arbejde for den kinesiske forening, i hvis bestyrelse han havde sæde fra starten i 1948, Daloon-fondens bidrag til uddannelse, forskning og publikationer, herunder nærværende blad, kunne nok have været interessant.

Bogens noget originale titel, der hidrører fra et TV-reklameslogan for Daloon-forårsrullen, der efter sigende gav Van en kortvarig lokal verdensberømmelse, viser sig alt i alt at dække over en velmagende og ganske nærende ret, men det er altså ikke forårsrullernes skyld.

Hans Kryger Larsen er lektor i økonomisk historie ved SAXO-instituttet, Københavns Universitet. Han har bl.a. udgivet bogen *Industri, Stat og Samfund 1939-1972* (bind 8 i serien *Dansk industri efter 1870*).

SÅDAN BLIVER DU GOD TIL AT LÆSE PÅ KINESISK!

GODE RÅD FRA EN SPECIALESKRIVER

For et efterhånden stort antal danskere er september begyndelsen på et efterår med kinesisk på programmet. Nogle går på et aftenskolekursus en gang om ugen, nogle gymnasieelever har kinesisk på skoleskemaet, og nogle studerer kinesisk for at uddanne sig til sinologer. For dem alle gælder det vist, at de kinesiske skrifttegn volder besvær. Men det er der råd for!

Af Signe Ptaszynski
 cand.mag. i kinesisk fra Københavns
 Universitet

I december 2008 afleverede jeg mit speciale om „Læsning på kinesisk som fremmedsprog“. Specialet byggede på en undersøgelse af sammenhængen mellem måden, studerende og kursister med en vis læseerfaring læser på, de metoder, de bliver undervist efter, samt måden, hvorpå de lærer sig skrifttegn. Deltagerne i undersøgelsen var studerende fra Københavns Universitet, der havde gennemgået knap et års studier eller mere, samt kursister på Studieskolen i København på niveau 5 og derover. Undersøgelsen mandede ud i en række forslag til, hvordan man kan forbedre undervisningen i kinesisk.

Siden har både aftenskolekursister og universitetsstuderende spurgt mig om, hvilke gode råd jeg kunne give dem med hensyn til det at lære at læse på kinesisk. I denne artikel har jeg samlet nogle resultater fra tidligere forskning og fra min egen undersøgelse.

Om end man kan lære at tale temmelig meget kinesisk uden at kunne læse tegn, ender de fleste, der går videre fra begynderniveau, alligevel med at blive draget af tegnene – enten af nysgerrighed eller ud fra en erkendelse af, at det trods alt er rart at kunne læse en menu eller teksten på

togbilletter på egen hånd. Andre igen går skridtet videre og vil gerne lære at læse lette tekster på basalt niveau, mens gymnasieelever og universitetsstuderende skal imødekomme krav om læsefærdigheder til eksamen. Det er især til denne sidste gruppe, der gerne vil kunne læse sammenhængende tekster på basalt eller højere niveau, at disse råd henvender sig, men jeg håber og tror, at også andre med interesse for kinesisk kan have udbytte af artiklen.

Skrifttegnenes opbygning

De enkelte skrifttegn er bygget op af elementer, der ofte går igen i andre tegn, og i mange tilfælde fortæller noget om enten betydningen eller udtalen af skrifttegnet. Det element, der har at gøre med tegnets betydning, er ofte identisk med radikalen i tegnet, hvilket er den del, man slår op efter i en kinesisk ordbog. Om end disse tegn-elementer langt fra altid giver et pålideligt fingerpeg om tegnets udtale og betydning, har forskellig forskning vist, at det er gavnligt på en eller anden måde at være opmærksom på dem, når man øver sig i at skrive eller genkende skrifttegn.

Skrifttegnenes opbygning kan inddrages i indlæringen på forskellige måder. Jiang Xin, der forsker i skrifttegnindlæringen på kinesisk som fremmedsprog ved Beijing Language and Culture University, foreslår, at man analyserer de fejl, man laver, mens man lærer sig at skrive tegn udenad. Dette gør man ved at rette sin opmærksomhed på den del af tegnet, der volder problemer, og lægge mærke til, på hvilke måder det ligner eller adskiller sig fra andre tegn man kender. Dette har hun påvist er langt mere effektivt end blot at skrive tegnet en masse gange.

Helen Shen, der er forsker og underviser på kinesiskstudiet på Iowa University, har med en gruppe kinesiskstuderende afprøvet tre måder at lære at genkende skrifttegn på.

I den første viste hun de studerende på tavlen, hvordan skrifttegnene var sammensat af forskellige elementer relateret til tegnets udtale og be-

tydning. I den anden lod hun de studerende selv opdigte „historier“ om skrifttegnene baseret på deres opbygning, mens hun i den tredje gennemgik tegnene i en slags lærerstyret udenadslære.

Resultaterne viste, at de studerende havde betydeligt lettere ved at genkende skrifttegnene efter brug af de to førstnævnte metoder end ved den rene udenadslære.

Min egen undersøgelse viser desuden, at de studerende, der enten gennem undervisningen eller på egen hånd havde lært at forstå skrifttegnenes opbygning, var bedre til at gætte sig frem til udtale og betydning af skrifttegn, de ikke kender, under læsningen. Set i sammenhæng tyder disse tre undersøgelser på, at et godt kendskab til skrifttegnenes opbygning er nyttigt i alle aspekter af indlæringen.

Ord i en sammenhæng

For at kunne læse (eller skrive) på kinesisk er det imidlertid ikke nok blot at kunne en masse skrifttegn. Skrifttegnene indgår nemlig hyppigt i ordforbindelser med hinanden og danner nye betydninger. Det kan derfor være en god øvelse en gang imellem at prøve at komme i tanker om, hvilke ordforbindelser man har set et bestemt skrifttegn i.

Ord og skrifttegn kan dog i den sidste ende ikke gøre det alene. Den sammenhæng, ordet indgår i, har nemlig også betydning for forståelsen, idet både grammatikken og handlingen i teksten bestemmer, hvordan ordet kan fortolkes. Det giver derfor på flere måder god mening at indøve ord i en sammenhæng af en sætning eller ligefrem et kort tekststykke. For det første bliver man nemlig derved fortrolig med ordets grammatiske anvendelse. For det andet kan den sammenhæng, ordet indgår i, hjælpe en til lettere at huske ordet, idet man kan forbinde det med noget konkret. I to forskellige undersøgelser (Jiang 2008, Ke 1998) er det da også bekræftet, at indøvelse af nyt ordforråd i konteksten af en sætning har en positiv indflydelse på evnen til at genkende ordene.

Læsning og talekundskaber

Mange er af den opfattelse, at for at lære at læse ordentligt på kinesisk er det vigtigt at lægge vægt på at indøve tegn og øve sig i at læse. Om end det er rigtigt, at det kræver en solid indsats at lære at læse på kinesisk, må dette imidlertid ikke ske på bekostning af talesprogsindlæringen.

Andreas Guder, der forsker i skrifttegnindlæring ved Freie Universität Berlin, påpeger, at det talte sprog bør udgøre et grundlag, som man kan bygge skrifttegnindlæringen på. Ved først at lære at bruge de nye ord i talesproget har den studerende nemlig allerede lært betydningen og udtalen at kende og kan derefter udelukke de koncentrere sig om den skrevne form. Dette betyder dog ikke nødvendigvis, at man behøver at vente med at lære tegn i det hele taget, men blot at det er en god ide at lære dem lidt forskudt i forhold til de andre aspekter af sproget.

I min undersøgelse har det vist sig, at de studerende, der bruger deres talekundskaber hyppigt, læser i et mere flydende tempo og benytter sig mindre af oversættelse under læsningen, set i forhold til dem, der ikke bruger deres talekundskaber så ofte. Det er overraskende, da mange af disse studerende samtidig gav udtryk for, at de føler, at de har forsømt at øve sig i tegn og læsning. Endnu mere overraskende er det, at de nogle gange endda klarede sig bedre end de af deres medstuderende, der anvender størsteparten af den tid, de bruger på kinesisk, til at øve tegn og læse. Noget tyder derfor på, at et godt kendskab til det talte sprog på en eller anden måde er gavnligt for evnen til at læse, måske i kraft af en større fortrolighed med brugen af ordforråd og grammatik.

Vigtige og mindre vigtige ord

Mit næste råd er, at man vælger med omhu, hvad der er vigtigt for en at lære. Det er svært at overkomme at lære det hele lige godt, derfor er det en god ide at gøre sig klart, hvilke ord det er vigtigt at lære at skrive, hvilke man blot behøver at kunne genkende, samt hvilke man bare

vil kunne bruge i talesproget. Også mens man læser, er det en god ide at være kritisk med hensyn til, hvilke ord man behøver at forstå fuldt ud.

De fleste har en klar fornemmelse for, hvilke af de nye ord i en tekst der er vigtige for forståelsen, og hvilke der ikke er. Alligevel sidder mange og slår absolut ALT op, mens de læser teksten første gang. En del af disse opslag kunne have været sparet, hvis blot vedkommende læste teksten to gange og ventede med at slå de fleste ord op til under anden gennemlæsning. På den måde sker det nemlig ofte, at man pludselig kan genkende ord, der før virkede fremmede, fordi man nu kender konteksten.

Gætteri og sund fornuft

Overdreven ordbogsbrug fører ikke kun til unødvendige opslag, men også ofte til at læseren taber tråden og mister overblikket over teksten, idet det tager for lang tid at læse et afsnit. Derfor er det en god ide at gætte sig lidt frem, mens man læser, så man kan holde tempoet oppe, og så til gengæld læse teksten to gange i stedet for én. Mange studerende kommer imidlertid med den indvending, at gætværk kan fuldstændig afspore tekstforståelsen, hvis man rammer forbi.

Dette har i min undersøgelse vist sig at være rigtigt nok – men dog kun i de tilfælde, hvor læseren fordyber sig så meget i detaljerne, at han eller hun glemmer at bruge sin sunde fornuft og forholde sig til, om gætteriet passer til resten af teksten. De, der derimod jævnlige stoppede op for at danne sig et overblik over det, de havde læst, og sammenholdt deres gæt med resten af tekstindholdet, fik ryddet op i vildfarne gæt undervejs.

I den forbindelse må man desuden også huske på, at ordbogen jo heller ikke er nogen bibel og også sagtens kan lede en på afveje, hvis man glemmer at bruge sin sunde fornuft!

Glem ikke fornøjelsen

I sidste ende skulle der jo også gerne være en mening med alle anstrengelserne. Til dem, der slider med det kinesiske år efter år, vil jeg sige: Man

bør huske at belønne sig selv en gang i mellem med noget, man synes er sjovt. Se en kinesisk film, skip lektierne, snak kinesisk med en ven fra Kina i stedet, læs et eller andet på kinesisk bare for fornøjelsens skyld, uden at slå andet end det allermost nødvendige op.

I indlæringen af et sprog er det vigtigt ikke kun at gå i dybden, men også i bredden. Man lærer også noget ved blot at skimme en tekst bare for sjov, selvom det ikke kan tælles i antal nye glosser. For jo flere gange man møder et ord i en ny kontekst, desto bedre vil man også huske det bagefter.

De dovne og sliderne

Når jeg tænker tilbage på, hvem der faldt fra på mit hold i løbet af det første år, da jeg læste på universitetet, var det ikke så meget de „dovne“, der ikke gad terpe tegn. Tværtimod endte mange af de største „sliderne“ med at falde fra, fordi de midt i deres tårnhøje krav til egne præstationer endte med at tabe formålet med det hele af syne.

Litteratur:

Guder-Manitius, Andreas (1999): Sinographemdidaktik. Heidelberg: Groos.

Jiang Xin (2008): [Research on foreign learners' acquisition of Chinese characters, words and reading]. Beijing Language and Culture University Press.

Ke, Chuanren (1998): „Effects of strategies on the learning of Chinese characters among foreign language students“. Journal of the Chinese Language Teachers Association 33: 2, s. 93-112.

Shen, Helen (2004): „Level of cognitive processing: Effects on character learning among non-native learners of Chinese as a foreign language“. Language and Education 18: 2, s. 167-182.

FORTSAT DISKRIMINATION, MEN –

SMÅ SKRIDT FREMAD FOR KINAS HOMOSEKSUELLE

Kinas bøsser og lesbiske havde i juni 2009 vestlige nyhedsmediers og kinesiske myndigheders bevågenhed. Årsagen var to arrangementer for homoseksuelle: Shanghai Pride 2009 og en filmfestival i Beijing med homoseksuelle emner på programmet.

Af Flemming Poulsen

Formålet med begge begivenheder var i følge arrangørerne at skabe større forståelse for de homoseksuelles tilværelse og gøre dem mere synlige og mere acceptable i samfundet og hos myndighederne.

Shanghai Pride, der blev afviklet i ugen 7.–14. juni, var et mere åbenlyst homoseksuelt arrangement, end man hidtil har oplevet det i Kina, men det betyder ikke, at homoseksuelle nu kan gå i fred for myndighederne, forklarede en af arrangørerne, Tiffany Lemay. Hun er, ligesom medarrangøreren Hannah Miller, amerikaner, begge bor i Shanghai.

„Vi har omhyggeligt undgået alt, hvad der kunne få myndighederne til at forbyde ugens arrangementer. Derfor er der ingen parade gennem byen, sådan som man ellers har set det i andre storbyer. Vore juridiske rådgiver anbefalede desuden, at alt vores reklamemateriale blev skrevet på engelsk, ikke på kinesisk. Og alle arrangementer er foregået inden døre, i barer, restauranter, biografteater og andre private etableringer – uden for offentlighedens søgelys.

De to arrangører mener desuden, at de som udlændinge har kunnet stable arrangementer på benene, som kinesiske arrangører ikke kunne få lov til.

„Vi fik at vide, at hvis vi præsenterede det hele som en begivenhed, der var beregnet for udlændinge, var der større mulighed for, at ugen kunne blive en succes“.

En uge med mere synlighed

Indtil 1997 var det strafbart i Kina at være homoseksuel, men homoseksualitet blev fortsat betragtet som en sindslidelse, man skulle behandles for. I 2001 blev også den diagnose frafaldet, og siden har homoseksualitet officielt været betragtet som en naturlig tilstand.

I Shanghai Pride 2009-ugen var der film, kunststillinger, foredrag, teater, debatter, musikalsk optræden og endnu flere optrin med homoseksuelle i hovedrollerne og homoseksualitet på programmet. Den sidste aften var der en seance, hvor et lesbisk par og et bøssepar blev forenet ved et

symbolsk bryllup, og der blev kysset og krammet, fotos af denne afsluttede festaften blev vist på internettet.

Den kinesisksprogede presse forholdt sig tavs om ugens homoseksuelle begivenheder, men regeringens engelsksprogede avis, China Daily, havde et par reportager uden kritik eller nedsættende bemærkninger om arrangementerne.

Bladet noterede et par dage efter åbningen, at det er landets første homoseksuelle festuge, at bøssers og lesbiskes synlighed er vokset stærkt i den seneste tid, og at de homoseksuelles gruppe er blevet mere fremtrædende under festugen.

„Selv om der ikke bliver tale om en parade i den traditionelle stil, er festugen blevet hilst velkommen, fordi den har gjort gruppen mere „synlig“ på samme måde, som det er sket i USA, hvor præsident Barack Obama officielt har udnævnt juni til de homoseksuelles Nationale Måned“.

Bladet citerer en homoseksuel mand, der på Shanghai Prides hjemmeside har skrevet: „Dette er et vigtigt skridt for at gøre os „usynlige“ personer synlige. Skridt for skridt, kan homofobi udslettes“.

Mere tolerance

Avisen citerer en videnskabsmand, Zhang Beichuan, der betegnes som Kinas førende ekspert inden for området homoseksualitet, for at anslå antallet af bøsser og lesbiske til 30 millioner – to tredjedele mænd, en tredjedel kvinder. Regeringen sætter antallet til mellem fem og ti millioner, tilføjer bladet.

Den pågældende videnskabsmand fortæller, at homoseksuelle fortsat diskrimineres i Kina, fx hvad angår ret til uddannelse og arbejde. Han har hørt om tilfælde, hvor studerende er blevet vist bort fra universitetet, fordi er homoseksuelle.

En anden videnskabsmand, Fang Gang, fra Beijings Universitet, skrev i 1995 en bog om homoseksuelle i Kina. Han siger til avisen, at offentligheden er blevet betydelig mere tolerant over for de homoseksuelles kultur.

„Da jeg skrev bogen midt i 90'erne,

Arrangørerne af de homoseksuelles festuge fik besked fra myndighederne om at holde deres arrangementer under private former. Alt reklamemateriale skulle være på engelsk for at give det udseende af, at arrangementet var for udlændinge, ikke for kinesere.

var det svært at finde og interviewe bøsser, vi måtte tale sammen på et toilet og på psykologiske klinikker for at undgå ubehageligheder. Nu, derimod, er der masser af barer og sociale organisationer, hvor man uden besvær kan møde sådanne personer”.

Kritik af myndighedernes optræden

Den 16. juni, to dage efter at festugen var sluttet, skrev en af China Dailys faste kommentatorer, Chen Weihua, om ugens forløb.

„For mange bøsser, lesbiske, biseksuelle og transvestitter var det første gang de følte det, som om de var kommet ud af skabet i landets største metropol. Det var deres første store fest på det kinesiske fastland“.

„Der er fortsat en udstrakt diskrimination af denne gruppe mennesker. Nogle embedsfolk anerkender og accepterer dem stadig ikke som normale mennesker, der har samme rettigheder som andre. Under festugen greb lokale myndigheder ind og aflyste adskillige filmforevisninger og en teaterforestilling. Dette er en virkelig skam og skændsel for Shanghai, der hævder at være åben og fremskridtvenlig, en indvandrerby, der er stolt af at have tradition for at kunne omfatte forskellige folk og kulturer“.

Kommentatoren minder om, at Shanghai skal være vært for verdensudstillingen Expo 2010, når 239 lande og internationale organisationer vil vise deres teknologier og kulturer.

„Men hvis Shanghai end ikke kan acceptere, forstå og tolerere bøsser, lesbiske, biseksuelle og transvestitter, hvordan kan man så forvente, at byen vil tiltrække og respektere de forskelligartede folk, der kommer for at besøge udstillingen“.

„Shanghai Pride 2009 skulle hjælpe flere af denne gruppe personer til springe ud af skabet. Alligevel blandede regeringen sig i det og sendte et forkert signal. Det er et budskab, der nægter de grundlæggende borgerlige rettigheder til de personer, der ikke mere er ulovlige i dette land. Det er ret forvirrende at se, at de lokale myndigheder stadig indtager en nærmest fjendtlig holdning over for dem

og insisterer på at holde dem inde i skabet i en så stor by.

Besøg af politiet

Den canadiske avis Toronto Star beretter, hvordan et skuespil på Shanghai Pride måtte tages af plakaten. Da der under private former blev holdt generalprøve på et teater, dukkede politinetjente op, de sprang op på scenen, noterede navnene på skuespillerne og pålagde arrangørerne at aflyse forestillingen. Skuespillet, The Laramie Project, handler om mordet i 1998 på en homoseksuel universitetsstuderende, Matthew Shepard, i Wyoming, USA. Politiets optræden sendte et koldt gys gennem Shanghais homoseksuelle grupper, skriver avisens korrespondent i Beijing.

Også en filmforevisning og en sammenkomst måtte aflyses efter politiets indgriben.

Stilfærdig filmfestival

Den 17. juni, ugen efter at Shanghai Pride sluttede, åbnedes en homoseksuel filmfestival i Beijing, den fjerde i rækken. Det foregik i al stilfærdighed i udkanten af Beijing.

En af arrangørerne, filminstruktør Cui Zien, forklarer, at man gik stille med dørene for ikke at lægge sig ud med myndighederne. Man ville ikke „vifte med et flag om næsen på myndighederne“, siger han til avisen.

Af samme grund blev filmfestivalen ikke kaldt noget med „homoseksuel“. Den blev kaldt „The Beijing Queer Film Festival“. Årsagen er, forklarer Cui Zien, at det engelske ord *queer* (et dagligdags ord for homoseksuel) på kinesisk oversættes til *ku er*, der er et mindre brugt ord end homoseksuel og dermed mindre provokerende end bøsse eller lesbisk.

I 2001 ville Cui Zien arrangere en bøsse- og lesbisk filmfestival, men den blev forbudt af politiet, endnu inden den skulle åbnes. I 2005 ville han arrangere en kulturel, homoseksuel festival, men et halvt hundrede politifolk dukkede op ved åbningen og forbød arrangementet. I 2007 klarede festivalen med nød og næppe at undgå en konflikt med myndighederne. I år blev filmfestivalen åbnet

uden episoder og uden politiets tilstedeværelse. Den foregik ifølge arrangørerne uden for offentlighedens søgelys.

Små skridt fremad

Filmfestivalen og Shanghai Pride er små skridt fremad efter nogle år med et langsomt, men mærkbart fremskridt, skriver det amerikanske nyhedsbureau APs korrespondent i Beijing. De to begivenheder er af afgørende betydning for Kinas unge homoseksuelle bevægelse. Til korrespondenten siger Cui Zien, at „den største forandring er, at jeg ikke er den eneste, der arrangerer den slags. Der er mere støtte fra det homoseksuelle samfund“.

Cui Zien fremhæver, at de homoseksuelle ikke er klare over deres rettigheder. Forud for De Olympiske Lege sidste år blev alle samlingssteder for homoseksuelle lukket af myndighederne, mens Legene stod på, uden at homoseksuelle protesterede. Selv om det ikke mere er strafbart at bekende sig som homoseksuel, er der kulturelt se meget der er forbudt. Man kan ikke udgive bøger om homoseksuelle emner, man kan ikke vise film offentligt.

Cui Zien har mærket diskriminationen på sin egen krop. Han er ansat på Beijing Film Academy, men i 1990 fik han forbud mod at holde forelæsninger på akademiet, fordi han åbent erkendte, at han var homoseksuel. Det var meningen, at han skulle være professor, men den dag i dag tituleres han af Akademiet som forsker. Akademiet benægter, at det har noget at gøre med hans seksualitet.

„Det er som at blive anbragt i et ispalads af den slags, hvor kejserne anbragte deres konkubiner, når de var faldet i unåde. Det kan jeg ikke gøre noget ved“.

Han efterlyser flere muligheder for at tale åbent om det, der optager de homoseksuelle. I det hele taget burde Kina „bestræbe sig på at beskytte menneskerettighederne og gå ind for et lige, frit og demokratisk samfund“.

SKAL VI FORTSAT TIE OM EN UDÅD...

ELLER REJSE OS OG SIGE SANDHEDEN OM 4. JUNI?

Hvad skete der den 4. juni 1989, da den kinesiske regering satte militæret ind for at standse de store studenterdemonstrationer på Tiananmen-pladsen i Beijing? Det har lige siden været et forbudt emne i Kina. Det kan medføre en fængselsstraf, hvis det nævnes offentligt. Selv privat vægrer kinesere sig ved at tale om det. Men før tyveårsdagen i juni 2009 for det, der er kendt som „Tiananmen-massakren“, har en lille gruppe intellektuelle i Beijing gjort et forsøg på at få brudt tavsheden.

De nitten intellektuelle holdt et seminar den 10. maj 2009 med titlen „Den demokratiske bevægelse i Kina siden 1989“. Et udførligt referat af diskussionen blev bragt på internettet.

Blandt deltagerne var en professor på Beijings Filmakademi, Cui Weiping. Hun har lagt hele sit indlæg ud på sin blog, hvorfra det er blevet oversat til engelsk af den amerikanske internet-nyhedstjeneste China Digital Times.

Den kollektive tavshed

Cui Weiping kaldte sit indlæg: Hvorfor bliver vi nødt til at tale om 4. juni 1989? Hun benyttede lejligheden til at gengive et brev, som hun skrev til en ven i 1999, ti år efter „Tiananmen-massakren“:

„Jeg prøvede at forklare ham dette: Vi har kollektivt været tavse om 4. juni, og herved er vi rent faktisk blevet medskyldige i fortielsen af denne udåd. Det har på en eller anden måde gjort hver enkelt af os ansvarlige for problemet. Konsekvenserne af denne fortielse er uoverskuelige. Det faktum, at vi har undgået emnet, har medført, at vi har anlagt en lignende

attitude over for andre problemer. Så hvordan kan vi bedømme vores arbejde, det vi siger, og det vi gør. Hvordan kan vi bevise over for andre, at vi er ærlige, og at man kan stole på os, at det vi siger er sandt og troværdigt.

På 20-årsdagen for 4. juni 1989 vil jeg gerne offentliggøre brevet til min ven og rette spørgsmålet til alle mine venner: Hvilken negativ effekt har det haft på samfundet, at vi har været tavse og fortiet begivenheden i to årtier? Hvordan har det skadet dette lands ånd og moral? Hvilke tab har vi lidt i vores eget arbejde og liv? Har vi tænkt os at vedblive at tie?

Hvis situationen fortsætter på denne måde ti år endnu, vil 4. juni ikke længere være en udåd begået af en lille gruppe, men en, som vi alle har del i. Det vil blive en skamlet på hver enkelt af os. Vi, især eliten fra alle sider af samfundslivet, burde være de første til at tage ansvaret på os. Lad vores samvittighed tale. Det er der, vi må begynde for at genopbygge vort lands moral og genopbygge vores samfund“.

Hemmeligheden er blevet til tomhed

Herefter følger ordlyden af det ti år gamle brev til vennen, der benævnes ZY:

„I et helt årti har vi alle tiet om sagen. Vi har ikke talt om den ved nogen lejlighed, heller ikke privat. Jeg var heller ingen undtagelse. Der var tydeligvis mange gode grunde til dette. Til sidst tror folk, at vi afstår fra at tale, fordi vi vil kaste os over noget andet, som også er væsentligt. Ja, sådan forholder det sig. Vi har gjort store fremskridt kulturelt og intellektuelt de sidste år. Når vi engang imellem ser tilbage på 80'erne, er det tydeligt, at folk nu til dags har en større horisont, er mere klartskuende, har flere ressourcer og er bedre rustet til at opnå resultater.

Præcis af den grund må vi overveje, hvordan vi kan fortsætte denne fremgang. Hvordan kan vi bevise, at de ord, vi skriver, indeholder sandhed og virkelig mening. Hvis det, vi skriver og siger, ikke har forbindelse

med eller tåler sammenligning med det, vi faktisk gør, hvordan er det så muligt for os at forholde os ordentligt til vores arbejde, især når en sådan hemmelighed ligger indkapslet i vores liv.

Eftersom denne forfærdelige hemmelighed har eksisteret så længe, er den blevet til en stor tomhed. Folk prøver at undgå den, går uden om den og gør alt for ikke at komme til at stå ansigt til ansigt med den. Er det blevet en vane og har det medført, at vi også går uden om problemer på andre områder? Når vi opgiver vores insisteren på dette punkt, opgiver vi så også mange andre værdifulde og vigtige ting? Hvor mange muligheder er vi gået glip af, og hvad har vi mistet, som vi kunne have opnået? Er vores sind virkelig så frie og åbne som vi tror? Er vores ord virkelig ærlige og i overensstemmelse med virkeligheden? Hvordan kan vi under disse forhold erklære, at et bestemt synspunkt virkelig er vores eget?

Denne hemmelighed er faktisk som en gift, der har besmittet den luft, vi ånder, og vores hele liv og ånd. Når vi vælger at bruge vores energi på de ting, som giver mindst modstand, bliver vi i virkeligheden tvunget til at deltage i fortielse af sandheden. Vi bliver tvunget til at rette ind efter regeringen og deltage i deres magtspil. Når vi siger, at vi ikke forvoldte den blodige udåd, der fandt sted for 10 år siden, så har det faktum, at vi ikke har sagt et ord om det de sidste 10 år, på en eller anden måde gjort os ansvarlige for problemet. Det var ikke os, men nogle andre, der bragte lidelser over ofrene og deres familier. Men burde vi alligevel ikke påtage os en lille smule af ansvaret også over for dem, fordi de stadig isoleres fra omverdenen og deres ansigter og stemmer ikke er kendt af os.

At tillade at et sådant hul eksisterer i vores tilværelse har i høj grad gjort vores etik sløret og problematisk. Når vi siger uden om at forholde os til emnet (bare et øjeblik) er det, som skulle være søjlerne i vort liv, blevet til noget tvivlsomt. Vores livsnerve er blevet angrebet eller rystet. Vores

egen værdighed er blevet alvorligt anfægtet.

Ingen grund til fortsat tavshed

Det er ydmygende for os at være tvunget til tavshed i 10 år. Vores liv og tanker er blevet præget af denne ydmygelse. Nogle gange må vi lide under vanære og fornærmelser (og blot fortsætte med vores liv og arbejde). Men ikke for længe, vores tålmodighed har en grænse, bag hvilken tingene ændres til ukendelighed. Vores tanker og liv kunne blive fordrevet ud i tomheden. Uden overdriivelse kan jeg sige, at vi hele tiden er udsat for den fare. Hvordan kan vi blive ved med at gå fremad? Hvordan kan vi udføre virkelig konstruktivt arbejde i stedet for helt enkelt at nævne visse begivenheder? For at sige det ligeud: selvom der kunne være rimelige grunde til ikke at omtale 4. juni i hele 10 år, så kan vi ikke fortsætte på den måde. Der er ikke længere grund til det. Vi bliver nødt til at tage ansvar for det, som vi bærer rundt på fra fortiden, og at afværge tomhedens skadevirkninger på vores egne liv.

I Dostojevskijs „Forbrydelse og Straf“ bliver Raskolnikov pludselig klar over, at han i virkeligheden ikke har noget at tale med sin familie og venner om, hvis han ikke taler om mordet. Uden denne tilståelse vil alt, hvad han siger, blot være løgne og tilsløringer. Selvom vi ikke er som Raskolnikov, og ikke har blod på vores hænder, er vi kommet dertil, at det, der er ophobet gennem de sidste ti års tavshed, tilskynder os til at tale om 4. Juni. Ellers vil vi ikke være i stand til at frelse vores liv og værdighed, for ikke at tale om vores åndelige frihed og skaberevne.

Nutidens vold

Det siger sig selv, at jeg ikke taler om dette blot for vores egen skyld. Hvis vi var en smule opmærksomme på den virkelige verden og læste aviser, ville vi være klar over, at der findes udbredt vold i hele landet. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at al den vold direkte eller indirekte hænger sammen med den massive vold dengang. Denne grove vold

fandt engang sted i vores land – i hjertet af dette land. Uskyldige unge menneskers – og en stor del af almenhedens – tro og ønsker blev brutalt trådt under føde. Og endnu er der ikke foretaget nogen ordentlig undersøgelse. De, der anvendte åbenlys vold, er gået fri for straf og fortsætter med deres hensynsløse fremfærd over for folket. Faktisk svarer det til at opfordre til kriminalitet og voldelig adfærd i hele samfundet.

Hvis vi ikke lægger kursen om og sætter grænser for en så massiv voldsanvendelse, hvordan kan vi så stoppe den mindre vold, der sker hvor som helst og når som helst? Det er vanskeligt at finde ud af, hvor mange mennesker der blev ofre for den vold, der pludselig steg kraftigt det sidste tiår. Det er også vanskeligt at finde ud af, hvor mange af dem, der har været vidne til eller offer for vold, gradvist mister deres tillid og deres livsprincipper, henfalder til ligegyldighed og apati og oplever deres egen sikkerhed som ekstremt udsat. Hvem kan garantere, at en lignende forfærdelig voldsanvendelse ikke vil ramme en selv engang i fremtiden?

Konsekvenserne af undertrykt harme

Havel (Tjekkiets tidligere præsident. Red.) pegede engang indsigtsfuldt på, at visse udskydelser (med hensyn til at løse problemer) kunne få ufattelige konsekvenser. Dette ville ske på grund af en længe akkumuleret undertrykt harme, vrede, indbyrdes fjendtlighed og had, samt ønsket om at finde et mål for gengældelse. Der er gået et helt tiår (det er faktisk mere end 10 år siden), hvor langt er vores liv skredet ud? Hvor mange chancer har vi sat over styr, som vi kunne have grebet? Er vi overhovedet i stand til at finde et fast udgangspunkt, til at trække nogle enkle linier og rense op i de vande, der har været mudret til i så mange år? Hvor mange år vil der gå, før vi gør den indsats, som får dette til at ske? Betragt folk omkring os; det er let at mærke deres passive, negative og undertrykte følelser, frembragt af årevis af yd-

mygelse. Fordi folk ikke kan rette deres følelser mod det egentlige, bliver de tit vrede over noget helt andet. Det er, fordi de ikke er i stand til at tale om sagen, om det, der ligger neden under alle disse problemer. Vi har længe nok betalt prisen for det.

Selv har jeg aldrig opgivet den opfattelse, at de intellektuelles for-nemste pligt er at fremme civilisation og skabelse og at frembringe sten til menneskeåndens bygningsværk. Selvfølgelig kræver dette særlige betingelser, og det kræver andre menneskers arbejde som springbræt. I vid udstrækning har vi god grund til at fokusere på vores eget professionelle arbejde og gøre fremskridt her.

Tanke og kultur ødelægges

Men som situationen er i Kina for tiden, har der ikke været et sundt og civiliseret grundlag for virkelig fri skaben og kulturel udvikling. Måske bliver hver enkelt af os nødt til at påtage sig ansvaret for at rydde op i og genopbygge disse forhold, især når det kommer dertil, at de ødelægger udviklingen af vores tanke og kultur.

Af natur har vi alle en tendens til ikke at gøre noget selv, men at profitere af det, som andre har gjort, men nu er det blevet helt umuligt for os at forvente noget sådant. Det, vi ønsker, er blevet forsinket, og det vil aldrig ske af sig selv. Enten må vi tåle, at denne pinagtige situation gør vores ånd og sjæl svag og svækket, til vi er sygnet hen og skrumpet ind, eller vi rejser os, siger sandheden, tager vores værdighed som menneskelige væsner tilbage og skaber civiliserede forhold, som fører til udvikling af civilisation“.

Oversættelse: Anette Kruse

RI CHANG SHENG HUO

OM HVERDAG OG TILVÆRELSE, SAMLET AF CLAUS SEIDEN

ri chang – hverdag

Det store kulturspring

Yunnan vil gøre en indsats for kulturen, men provinsregeringen bliver drillet med, at dens planer er lige så håbløse som Det Store Spring Fremad i sin tid var på økonomiens område. Yunnan har afsat 35 øre per landsbybo til en kulturindsats, hvis målsætning er, at hver bonde skal læse mindst én bog om året, se ét skuespil hvert kvartal og være kulturelt aktiv i hvert fald seks gange om året. Kendere af livet på landet siger, at tanken om at få folk til at læse en bog om året er håbløs, fordi i hvert fald hver femte landbo er analfabet, og selv de, der har lært at læse, tager yderst sjældent fat på en bog. Og for resten koster de fleste bøger langt mere end provinsens årlige kulturtilskud per landbo.

Forøvrigt har Kinas skatteministerium indledt sit eget kulturelle fremskud. Over de næste fem år vil staten nedsætte moms og importafgifter på kulturelle virksomheder som presse, radio, tv og filmselskaber.

Hårdt arbejde at få kulturen ud på landet – for 0,5 yuan (ca.35 øre) per person, lyder billedteksten og indskriften på kassen og hjulene.
Illustration: Li Xiaoyi/Folkets Dagblad.
Oversættelse: Signe Ptaszynski.

Sparetider

Kinas topchefer har fået skåret i deres lønninger. Ti procent mindre end i fjor – og for ledere af statsejede virksomheder, der har haft tilbagegang, bliver der skåret tyve procent.

Men der er i mange tilfælde ganske mange yuan at skære ned i: Chefen for en af de større banker fik i fjor 1.347.000 kr. i årsløn i – og det skal sammenlignes med, at gennemsnitsindtægten for en kineser i byerhvervene ligger på 22.500 kr. om året. I øvrigt er der stor forskel på indtægterne fra erhverv til erhverv, fastslår Kinas statistiske bureau: I tekstilindustrien har folk i gennemsnit en årsindtægt på 12.500 kr., men i finanssektoren tjener man i snit 132.500 kr. om året.

Rejsegæder

Fremtidige studierejser bliver ikke helt så festlige som hidtil for Kinas offentlige ledere. De skal aflevere nøjagtige rejseplaner og regnskaber, og budgetterne er over en bank skåret ned med 20 pct. Det skyldes en række skandaler, som fx da provinsen Anhui sendte en timands delegation, ledet af vicesatsadvokaten, til Finland efter invitation fra den finske regering. Det viste sig, at „invitationen“ havde de rejsegæde anklagere selv fremstillet. Kontrollen med udlandsrejser ud til at blive effektiv, men eksperter siger, at der også må skrides ind over for de mange delegationsrejser inden for Kinas egne grænser. De kan til tider blive endnu dyrere end en udlandstur.

Statsansatte tjener godt

Der er stadig mange af Kinas større industrier, der drives efter formlen „statsejet virksomhed“. De beskæftiger godt 8,3 millioner mennesker, og nu har bladet Zhujiang Aftenavis peget på et slående misforhold: Selv om de statsejede virksomheders ansatte kun udgør 8 pct. af landets arbejdsstyrke, tjener de 55 pct. af de samlede lønindtægter.

Konklusionen er nærliggende: De statsejede virksomheder sørger for at bruge indtjeningen selv på lønninger og frynsegoder i stedet for at aflevere

overskudet til ejeren. De høje lønninger går især til folk i ledende stillinger, skriver bladet, som beskylder de statsejede virksomheder for at monopolisere markedet og aflevere regnskaber, der fortæller om udgifter til såkaldte moderniseringer, der i virkeligheden ikke gennemføres.

Dobbeltseng

På et hospital i Tianjin har ordet „dobbeltseng“ fået en ny betydning. Af hensyn til en af patienterne har man bygget to senge sammen, men i forlængelse af hinanden, ikke side om side. Patienten er nemlig 2,46 meter høj og dermed formentlig verdens højeste mand. Han hedder Zhao Liang, og han var som ung en fremragende basketballspiller.

Basketball har han dog ikke kunnet spille de sidste ti år, fordi han fik skader på sin venstre fod, som har hindret ham i at løbe og gå ordentligt. Nu har man opereret foden på hospitalet i Tianjin og regner med, at han kommer til at gå normalt – men ikke til at spille basketball igen, for det vil blive for stærk en belastning. Men det behøver han heller ikke for at tjene til føden. En cirkustrup ansatte ham, da han måtte opgive sporten, og nu er han en habil saxofonist.

Man finder i øvrigt ikke hans navn i Guinness' rekordbog. Der anføres en anden kineser, Bao Xisun, som verdens højeste nulevende. Men han er 10 cm mindre end Zhao – der bare ikke er blevet målt officielt af Guinness-redaktørerne.

Stadig bilfri

Det smog-hærgede Beijing, der fik gennemført restriktioner på bilkørselen i forbindelse med De Olympiske Lege, vil beholde en del af dem indtil videre. Der bliver spærredage, så en femtedel af byens biler bliver nødt til at blive stående hjemme på alle hverdage – men i weekenden bliver alle sluppet fri. Det bliver dog også med begrænsninger: I dagtimerne fra 7 morgen til 20 aften får privatbiler forbud mod at køre i zonen inden for den femte Ringvej.

Men spærredagene, som skal tage 930.000 af byens ialt 3,6 millioner

Tegning: Zuo Dujian/Newscartoon

Newton's lov har tegneren kaldt dette eksempel på kinesisk satire. Mange kinesiske familier har store ambitioner på deres børns vegne. Ud over lektielæsning kan opfindsomme forældre tage utraditionelle metoder i brug, fx Newtons lov om tyngdekraften, mener tegneren. Med den lov i ryggen kan de håbefulde forældre føle sig overbeviste om, at æbler fra kundskabens træ rammer plet og ad åre sikrer deres søn (for det er givetvis en søn) en plads på universitetet og en glørværdig fremtid.

For øvrigt lærte vi i skolen, at Newton kom ind på det med tyngdeloven, da han en dag sad under et træ, og et æble faldt ned i hovedet på ham.

køretøjer ud af trafikken på alle hverdage, bliver gennemført, sådan at det er endetallet på nummerpladen, der er afgørende, og som en bankmand siger til *China Daily*, så vil de virkeligt rige nok bare købe en ekstra bil med et andet nummer for at kunne køre hele tiden.

Ikke Mao-sko

Den amerikanske præsidentfrue Michelle Obama har gjort kinesiske sko populære – og det er ikke Mao-sko, der er tale om. Hun blev fotograferet til et modeblad, der gjorde nøje rede for, hvad hun bar ved en bestemt lejlighed, og de sko, hun havde på, var af mærket Bandolino Berry.

Fabrikken, der laver dem, ligger i

Chengdu, og billedet af Michelle Obama gjorde, at den fik ordre på yderligere 300.000 par ud over de 500.000, der allerede var bestilt til eksport. Kvindelige læsere, der vil gå i fru Obamas skospor, kan købe skoen på nettet – eller i hvert fald se, hvordan den ser ud, ved at google „Bandolino Berry“.

Væk med politikassen

Kina har, som så mange andre lande, det effektivitetsfremmende system inden for politiet, at en del af de indrevne bøder kommer politiet selv til gode. Det protesterer *Arbejdernes Dagblad* nu imod: Det er, skriver bladet, udmærket, at Ministeriet For Offentlig Sikkerhed har udsendt forordninger om, at der fremtidig skal ind-

drives færre bøder og lægges mere vægt på „opdragelse af offentligheden“, men det kommer ikke til at virke, så længe det er i politiets egen interesse, at der bliver udskrevet så mange bøder som muligt. At bøderne bruges til „operativt arbejde“ er kun en dårlig undskyldning. Alle betalte bøder bør ind i en og samme bankkonto – og det skal være en konto, som centralregeringen råder ubegrænset over.

Hutonger

Beijing har været gennem et byggeboom, der blandt andet har truet mange af de traditionelle kvarterer, hutongerne. Der var en tendens til at betragte dem som overflødig slum. Nu er det en bevægelse på vej i den modsatte retning: Flere og flere af de traditionelle gårdhavehuse bliver købt og sat i stand af velhavende kinesere. Det sker efter at byen som led i et forsøg på at bevare nogle af sine historiske bygninger frigav dem, så de kunne købes og sælges frit på markedet uden særlige tilladelser.

Den endnu større kinesiske mur

Hidtil har man ment, at den store kinesiske mur var omkring 6000 kilometer lang. Men den er meget længere, konstaterer Kulturarvsstyrelsen, der har fået hjælp fra landmålere med det mest moderne udstyr som GPS og infrarød teknologi. Nu taler man om 8850 km. Muren fra Mingdynastiet strækker sig over ialt 6259,6 km, og den suppleres af 2232,5 km floder og andre naturlige barrierer. Opmålingen af muren i alle detaljer har varet i fire år og indgår i et bevaringsprojekt, som inden 2015 skal have sikret alle dele af muren mod nedbrydning. Af den oprindelige mur er ca. 2000 km helt forsvundet i dag.

shenghuo – tilværelse

丹 中 爱 华 协 会

ARRANGEMENTER

Kina og den globale krise
Debataften i Dansk-Kinesisk Forening
Tirsdag d. 15. sept. 2009 kl. 19.30
i Forsamlingshuset, Kulturstaldene,
Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13,
1700 København V

På mødet vil fem veteraner med indsigt i kinesiske forhold komme hver med et ti minutters diskussionsoplæg om et udvalgt område. I de respektive oplæg vil debattørerne gøre status og vurdere, hvordan den globale krise indvirker på udviklingen og på Kinas muligheder for at blive en global magt.

De fem indledere er:

Jørgen Delman: Kinas energiforsyning og klimapolitik.

Carsten Boyer Thøgersen: Kinas økonomi, udenrigshandel og oversøiske investeringer.

Flemming Ytzen: Kina i en forandret globalisering.

Hatla Thelle: Kina og menneskerettighederne.

Kjeld A. Larsen: fattigdom i by og på land, Kinas kornforsyningsituation.
Entré: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

„Lær af fortiden” – som Konfucius og Mao Zedong sagde.

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af forskningsbibliotekar Bent Lerbæk Pedersen

Onsdag d. 21. oktober, kl. 19-21
i Den Sorte Diamant, C-etagen, Søren Kierkegaards Plads 1, 1221 København K
de. Ikke alene skabte de interesse for fortiden, men de ”opfandt” også arkæologien. Dette og meget andet vil blive berørt i foredraget med eksempler fra bogværker.

Bent Lerbæk Pedersen er mag. art i Kinesisk Kultur og forskningsbibliotekar ved Det Kongelige Biblioteks Orientaliske og Judaistiske Afdeling. Han har i 2008 sammen med Vivi Kjær udgivet bogen „Riget i Midten – En introduktion til Kinesisk Kultur”.

Gratis adgang for alle.

Dokumentarfilm om patienterne i en lægeklinik
Filmaften i Dansk-Kinesisk Forening
tirsdag den 12. januar 2010 kl. 19,30
i Forsamlingshuset, Kulturstaldene,
Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13,
1700 København V

Der vises filmen „Dr. Ma’s Country Clinic”. Det er en meget speciel dokumentarfilm, der blev vist på Berlinale i februar 2009.

Filmen foregår i en lille by i Gansu-provinsen. Vi følger med i dr. Mas klinik, hvor byens indbyggere mødes, venter og bliver undersøgt i samme lokale. Det vil sige, at enhver kender til de andres fysiske og psykiske problemer. På ventebænken snakkes der om ægteskabelige problemer, ungdommens blødsødenhed, unge kvinder, der er løbet væk fra byen, hvortil de var „importeret” imod deres vilje, og om de store vanskeligheder med at finde arbejde, også selv om man er villig til at rejse langt for en ussel løn.

Lokale bønder, tidligere kulminearbejdere, gamle enker og enkelte yngre personer fortæller om deres smerter, får målt blodtryk og får ordineret naturmedicin. Dr. Ma er læge med traditionel kinesisk lægeuddannelse, og det er ham, denne fattige befolkning har råd til at konsultere.

Filmen varer ca. tre timer, så man får et indgående kendskab til ikke alene dr. Ma, men også til de mange personer, han vejleder på en venlig, men også kontant måde. Fotografen har virkelig været „flue på væggen”, så når filmen er slut, føles det, som om man har været der selv.

Der tales mandarin, der er engelske undertekster.

Der stilles te, kaffe og **forfriskninger** frem fra begyndelsen. Man er velkommen til at betjene sig selv hele vejen igennem. Lidt urolig gåen frem og tilbage kan filmen godt tåle.

Entre: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.